

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra botaniky a fyziologie rostlin

**Význam a využití dotací v zemědělství v regionu
Havlíčkovobrodsko**

Bakalářská práce

Autor práce: Lukáš Edr

Obor studia: Veřejná správa v zemědělství a krajině

Vedoucí práce: prof. Ing. Václav Hejnák, Ph.D.

© 2018 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Význam a využití dotací v zemědělství v regionu Havlíčkovobrodsko" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 19. 4. 2018

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval prof. Ing. Václavu Hejnákovi, Ph.D., za cenné rady při psaní bakalářské práce a za perfektní vedení. Dále bych chtěl poděkovat Ing. Pavlu Farkovi a Ing. Ondřeji Balounovi, za velmi vstřícné jednání a poskytnutí velmi cenných informací o Zemědělské akciové společnosti Lípa.

Význam a využití dotací v zemědělství v regionu Havlíčkovobrodsko.

Souhrn

Tato bakalářská práce je zaměřena na dotace v oblasti zemědělství. Dotace jsou v současné době velice aktuální téma v souvislosti se zemědělstvím a neodmyslitelně k němu patří. Práce si klade za cíl objasnit dotační politiku v zemědělství České republiky (ČR), zdroji pro tuto část jsou odborná literatura, odborné články, legislativa a další zdroje zabývající se touto problematikou. Dalším cílem je posouzení vlivu dotací na ekonomickou situaci podniku v regionu Havlíčkovobrodsko. Vybraným vzorovým podnikem se stala Zemědělská akciová společnost Lípa (ZAS Lípa). Dále se práce zabývá průzkumem veřejného mínění o dotacích do zemědělství. Hlavním cílem práce bylo podat ucelený pohled na dotační politiku v ČR se zaměřením na region Havlíčkovobrodsko.

V kapitole Materiál a metody je nejprve přesně vymezen a charakterizován region, ve kterém je problematika zkoumána, tedy region Havlíčkovobrodsko, dále je zde charakterizován podnik, který byl vybrán jako vzorový, tím je ZAS Lípa. Předmětem výzkumu je finanční situace podniku a jeho ekonomické výsledky. Jsou zde popsány metody, které k výzkumu byly použity, dotazníkové šetření, které bylo provedeno ve veřejném prostoru a polostrukturované rozhovory, které byly vedeny s představiteli vybraného podniku.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že dotace do zemědělství v regionu Havlíčkovobrodsko jsou pro správné fungování zemědělství v současné době významné. Respondenti, kteří se o problematiku dotací zajímali, hodnotili dotace jako významné pro zemědělství v regionu. Tito respondenti si též myslí, že by podniky bez příjmů z dotací nebyly stabilní, to se také potvrdilo ve druhé části výzkumu, kde byly zkoumány příjmy z dotací vzorového podniku (Zemědělská akciová společnost Lípa). Byly použity metody deskripce, analýza a syntéza.

Z výsledků výzkumu je patrné, že zemědělství je v současné době závislé na finančních podporách, ať už jsou poskytovány z fondů EU, či ze státního rozpočtu. Tvoří totiž 12 – 15 % z celkových výnosů zkoumaného vzorového podniku. Nejvýznamnější pro chod podniku a pro kladné výsledky hospodaření v jednotlivých letech, jsou dotace z EU, z nich především přímé platby na plochu.

Klíčová slova: dotace v zemědělství, zemědělství, region Havlíčkovobrodsko, zemědělský podnik

Importance and use of subsidies in agriculture in the region Havlíčkovsko

Summary

This bachelor thesis is focused on subsidies in the field of agriculture. Subsidies are currently a very important topic in context with agriculture. The thesis aims to clarify the subsidy policy of Agriculture of the Czech Republic (CR), the sources for this part of the literature are professional articles, and other sources of legislation dealing with this issue. Another objective is to assess the impact of subsidies on the economic situation of the company in the Havlíčkův Brod region. The selected model company was the Agricultural Company Lípa. Part of this thesis is based on the survey of public opinion on subsidies for agriculture. The thesis also deals with the survey of public opinion on subsidies for agriculture. The main aim of this thesis was to give a comprehensive view of the subsidy policy in the Czech Republic with a focus on the region of Havlíčkovsko.

In the chapter entitled Materials and Methods, the region of Havlíčkův Brod is first defined and characterized. Also the chosen company is characterized and described, which is Agricultural Company Lípa. The subject of this research is the financial situation of the company and its economic results. In this part are described methods, that have been used for research, questionnaire survey, which was carried out in public spaces and semi-structured interviews, which were conducted with representatives of the chosen company.

The results of the questionnaire survey show that subsidies to agriculture in the region of Havlíčkův Brod are important for the correct function of agriculture. Respondents who were interested in subsidy issues, rated subsidies as important for agriculture in the region. These respondents also think, that enterprises without subsidies' income were not stable, as was confirmed in the second part of the survey, in which the income of the company (Agricultural Company Lípa) was examined. Methods of description, analysis and synthesis were used in this part.

Research results show that agriculture is currently dependent on financial support, whether from EU funds or from the state aids. It represents 12-15% of the total revenues of the company under investigation, which was the Agricultural Company Lípa. The most important for the operation of the company and for the positive results of the individual years are the subsidies from the EU, mainly the direct area payments.

Keywords: subsidies in agriculture, agriculture, Havlickuv Brod region, agricultural company

Obsah

1	Úvod	1
2	Cíl práce.....	2
3	Literární řešerše.....	3
3.1	Význam dotací v zemědělství	3
3.1.1	Zdůvodnění poskytování dotací.....	3
3.1.2	Společná zemědělská politika.....	5
3.1.3	Česká republika a SZP	8
3.2	Dotace z EU.....	10
3.2.1	Přímé platby.....	10
3.2.2	Kritérium aktivního zemědělce.....	12
3.2.3	Cross compliance	13
3.2.4	Greening.....	14
3.3	Státní podpory	15
3.3.1	Národní dotace	15
3.3.2	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond.....	16
4	Materiál a metody	18
4.1	Charakteristika regionu Havlíčkovobrodsko	18
4.1.1	Geografické vymezení	18
4.1.2	Přírodní charakteristiky regionu	19
4.1.3	Demografické charakteristiky regionu.....	19
4.2	Charakteristika podniku	19
4.3	Použité metody výzkumu.....	20
4.3.1	Dotazníkové šetření	20
4.3.2	Polostrukturovaný rozhovor	22
5	Výsledky.....	24
5.1	Dotazníkové šetření.....	24
5.2	Polostrukturované rozhovory	32
6	Diskuze.....	39
7	Závěr	41
8	Seznam literatury.....	42

1 Úvod

V České republice je až do dnešní doby velmi rozeznatelný způsob vedení zemědělství před rokem 1989. V tomto roce, ale jak je všem známo proběhl velký zlom, jak v zemědělství, tak v naší ekonomice, která se změnila na ekonomiku tržní. Změny ovšem nezaznamenala pouze politika a ekonomie, ale i všechny ostatní odvětví, včetně zemědělství. Struktura zemědělství se začala postupně měnit. Především začala ustupovat za minulého režimu upřednostňovaná kolektivizace.

Tyto výrazné změny s sebou nesly ale velká rizika, především co se ekonomické situace zemědělských podniků týče. V té době v ČR nikdo se soukromým hospodařením neměl zkušenosti. Stát do systému začal postupně „pouštět“ národní dotace, kterými se snažil rizika mírnit. Současně se ČR připravovala na vstup do EU, který znamenal možnost zemědělců čerpat mnohem vyšší podpory, než jim byl schopen poskytnout stát.

Po náročných přípravách a změnách v zemědělském sektoru 1. 4. 2004 vstoupila ČR do EU. Od té doby platí i pro Českou republiku Společná zemědělská politika (SZP) a její cíle. Především ale SZP EU umožnila zemědělcům začít čerpat dotace z evropských fondů. Jelikož nově přichozí státy nemohly čerpat dotace ve stejné výši jako staré členské státy, byly platby dorovnávány v podobě Top – up plateb. Národní dotace však zůstaly aktuální až do současnosti.

SZP postupně měnila své cíle, od podpor produktivity zemědělství k zájmům na podporu rozvoje venkova, zlepšování stavu životního prostředí a jeho udržitelnost. Postupně dochází ke srovnávání úrovně starších novějších států, co se zemědělství týče.

Dotace putující do zemědělství jsou v současné době velice aktuální záležitostí, proto se jim tato práce věnuje a snaží se popsat jejich systém a poukázat na jejich význam v hospodaření zemědělských podniků.

2 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je bližší průzkum a pochopení systému dotační politiky v České republice na základě studia odborné literatury a dalších zdrojů, zabývající se problematikou dotací do zemědělství. Dále je práce zaměřena na zodpovězení otázky významu dotací do zemědělství v regionu Havlíčkovobrodsko a vliv dotací na ekonomickou situaci vybraného podniku. Součástí práce je též posouzení efektivnosti využití dotací podnikem a analýza zastoupení příjmů z dotací v celkových příjmech vybraného podniku v regionu Havlíčkovobrodsko. Práce by měla poukázat na význam dotací poskytovaných do zemědělství a v závěru práce by mělo dojít ke zhodnocení celkového vlivu dotací do zemědělství v regionu Havlíčkovobrodsko.

3 Literární rešerše

3.1 Význam dotací v zemědělství

3.1.1 Zdůvodnění poskytování dotací

Dotace můžeme chápat jako finanční podpory pro zlepšení ekonomické situace podniku, které nabývají různých podob. Mohou být například vypláceny formou snížených daní. Tyto finanční prostředky mohou být poskytovány státem, Evropskou unií, ale i soukromými subjekty. Mají sloužit ke zlepšení situace podniku a mají dotovat nákup statků a služeb, úhrady závazků, nebo kompenzovat ušlé zisky (Baráková, 2010)

Dotace putující do zemědělství hrají velmi významnou roli v ekonomikách s přechodem (česká ekonomika – sametová revoluce). Ve srovnání dotační politiky v osmdesátých letech a v letech devadesátých, dospíváme k závěru, že se jedná naprosto o odlišnou věc. Před převratem do zemědělství putovaly především nepřímé státní dotace, které byly směřovány na ceny zemědělských vstupů a výstupů. V době před převratem byla též velmi zásadní izolace od světových trhů, kvůli intervencím na vývoz a dovoz, bylo v tuzemské ekonomice užíváno zcela jiných forem než v ekonomikách tržních. Zemědělství bylo také významně podporováno obecnými sociálními programy, které se snažili srovnat a zlepšit životní úroveň obyvatel jako celku a vyrovnat rozdíly mezi obyvateli venkova a měst. Od počátku 90. let zrušila česká vláda předchozí zásahy do zemědělství a ustoupila od myšlenky sociálního státu. V letech 1991-1993 byl hlavním státním nástrojem na podporu zemědělství Státní fond pro regulaci trhu (SFMR), který byl vládní agenturou, která za určitých podmínek nakupovala od komerčních podniků určité produkty a opět tyto produkty prodávala na domácích i zahraničních trzích. SFMR byla navržena tak, aby fungovala jako stabilizátor trhu. Vše bylo doplňováno dotacemi Ministerstva zemědělství, které byly vždy zacíleny na zvláštní činnosti. Zemědělci si obvykle podali žádost o určitý program a ministerstvo jim většinou vyhovělo (Janda, 2009).

Pro poskytování dotací do zemědělství Šrein (1998) uvádí tyto důvody:

- Bezpečné zásobení obyvatel dané země potravinami, které byly v dané zemi vyrobeny, aby základní potřeby byly uspokojovány z vlastních zdrojů a země tak nebyla závislá na vnějších vlivech (dovozu).
- Zajištění cenové stability zemědělských produktů, protože by zvýšení cen ovlivnilo i životní náklady obyvatelstva, náklady v průmyslu a tím pádem i inflační míru.

- Zajištění ochrany důchodů zaměstnanců v zemědělství, protože produktivita práce v tomto odvětví roste zpravidla pomaleji než v jiných odvětvích.
- Podpora přirozeného poklesu podílu zemědělství na národním produktu i na zaměstnanosti, k němuž dochází ve spojitosti s technickým rozvojem a strukturálními změnami.

Rektořík (2007) oproti Šreinovi (1998) vidí jako hlavní důvody zásahu státu do zemědělství mimoprodukční funkce zemědělství, které chápe jako zajišťování a zlepšování kvality životního prostředí a péči o přírodu a krajinu. Ty však lze chápat v mnohem širším kontextu.

Podle Gregy (2005):

- Přínos pro rozvoj venkovského prostoru
- Přínos pro krajinnou tvorbu
- Přínos ke zlepšení kvality vody a půdy
- Přínos pro potravinovou bezpečnost, která však na rozdíl od Šreinova názoru může být zajišťována domácími i zahraničními zdroji
- Přínos k welfare hospodářských zvířat

Bojnec et Latruffe (2013) uvádí jako jednu z nejdůležitějších funkcí dotací to, že napomáhají tomu, aby se lidé nestěhovali z vesnic do měst a v důsledku toho nedocházelo k opuštění zemědělské půdy. Opuštění půdy má výrazné dopady jak socio-ekonomické, tak i tradiční kulturní dopady ve venkovských oblastech. Zemědělství je hlavní hybnou silou venkovské vitality, která zahrnuje sociální, ekonomické a kulturní aspekty: přispívá ke snížení nezaměstnanosti na venkově, přispívá ke kritické úrovni obyvatel nezbytné pro udržení veřejných služeb, poskytuje funkce (např. krajinné), přitahuje cestovní ruch a udržuje živé tradice.

Negativní názor ekonomů na dotace je takový, že dotační programy prospívají jen některým skupinám na úkor ostatních. Například z dotací cen prosperují jak výrobci, tak spotřebitelé. Dotace cen umožňuje to, že spotřebitelé mohou dané výrobky kupovat za nižší ceny, nesmíme ale opomíjet to, kdo dotace platí. Stát vyplácí dotace ze svého rozpočtu a příjmy státu tvoří převážně daně, které platí jak spotřebitelé, tak výrobci, ale spotřebitelé na daních státu odvedou mnohem vyšší částky než zemědělci, protože jich je mnohem víc. To znamená, že vyšší zisk na dotacích má méně početná skupina, takže zemědělci (Boháčková a kol., 2011).

3.1.2 Společná zemědělská politika

Zemědělská výroba je diametrálně odlišná od všech ostatních odvětví a má mnoho vlastních specifik. Struktura a vedení se zcela odlišuje od všech ostatních společných politik EU. Nejdůležitější zvláštnosti a zároveň důvody pro zásahy státu do tohoto odvětví jsou:

- Zemědělství je ovlivněno přírodními podmínkami, na které nemá člověk vliv. Jde hlavně o kvalitu půdy, klimatické podmínky a s nimi spojená doba vegetačního cyklu. Proto je elasticita nabídky zemědělských produktů nízká a státní zásahy jsou potřeba.
- Elasticita poptávky po zemědělských komoditách je nízká, jelikož tyto komodity jsou vnímány jako základní životní potřeby.
- V zemědělství je tzv. nedokonalá konkurence a proto jsou zásahy státu nutné, aby byly realizovány regulace a konkurence se tak „narovná“.
- Ve srovnání s ostatními sektory hospodářství je zemědělství znevýhodněno, protože nemá tolik technických a technologických možností, aby mělo možnost neustále zvyšovat produktivitu práce. Náklady na modernizaci se totiž promítají do nákupních cen a navyšují je, což je nežádoucí.
- Zemědělství má také ze všech odvětví nejvíce souvisí s životním prostředím a stát musí kontrolovat, rovnováhu kvality zemědělství a kvality životního prostředí (Neumann, 2004).

Společnou zemědělskou politiku můžeme označit jako nejdéle fungující politiku Evropské unie. Občasně se můžeme setkat s termínem předchůdce vnitřního trhu ve spojitosti s ní. Každopádně i v současnosti považujeme společnou zemědělskou politiku za jeden ze základních prvků fungování Evropské unie (Střeleček a kol., 2009).

Dotace jsou významným prvkem na venkově. Mají vliv na rozvoj venkova, kvalitu životního prostředí a zemědělství jako takové. Jejím měnícím se zaměřením jsou postupem času vytvářeny různé tlaky na hospodářství na venkově (Reynolds et Sandrey, 1990).

Vznik SZP datujeme současně se vznikem Evropské hospodářské společnosti, která vznikla v roce 1957 při podpisu Římských smluv a začala fungovat od ledna roku 1958. Na konci června 1960 předložila Evropská komise připravený návrh na SZP. Od roku 1962 začala být SZP realizována (Střeleček a kol., 2009).

Podle Knudsenové (2009) je třeba chápat evropanizaci zemědělské politiky jako trojrozměrný komplex. Za prvé se to týká výběru smluv o ustanovení fungování Evropského hospodářského společenství zodpovědného za tvorbu SZP a obsahu SZP a zřízení institucí na evropské úrovni, zejména Evropské komise a Rady ministrů. Zadruhé jde o (znovu) vytvoření

určité sítě států, které se rozhodly do SZP zapojit a jejich reakce a postřehy na tuto problematiku, které byly ovlivněny dosavadními „zvyky“ v oblasti vnitrostátní zemědělské politiky a zatřetí vznik SZP ovlivnila i čas ve kterém vznikala, tedy konec padesátých a začátek šedesátých let dvacátého století. Časový rozměr záležel ale také na chronologii, v níž byla důležitá rozhodnutí učiněna.

Od počátku existence SZP byly prezentovány základní cíle, kterými by se měla SZP řídit a na jejichž základě fungovat. Bylo jich celkem 5:

- Zvýšení produktivity zemědělství pomocí rozvoje techniky a ideálním využíváním výrobních faktorů, hlavně pracovní síly.
- Zajistit přiměřenou životní úroveň pro zemědělce ve srovnání s ostatními odvětvími, především zvyšování individuálních výdělků zemědělců.
- Stabilizovat trhy.
- Zajistit pravidelné zásobení obyvatelstva zemědělskými výrobky.
- Poskytovat potraviny spotřebitelům za přiměřené ceny (Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky).

Fungování SZP se od počátku odvíjelo od 3 základních principů:

- Zajištění jednotného trhu, což v praxi znamená, že se produkty po zemích, které byly člen Evropského hospodářského společenství, mohli libovolně pohybovat.
- Preference společenství, tj. navenek by měli všechny státy, které jsou členy, vystupovat stejně.
- Finanční solidarita, tedy veškeré výdaje na běh a systém SZP jsou hrazeny ze společných rozpočtů (Střeleček a kol., 2009).

V důsledku realizace prvních dvou výše zmíněných principů fungování, měla Společná zemědělská politika značně protekcionistický charakter. Ten se projevoval diskriminací zemědělských producentů ze zemí, které nebyly členy Evropské unie. V průběhu doby se proto SZP stala nejkontroverznější a nejdiskutovanější politikou EU směrem do zahraničí. Nejvíce napjatá situace byla a je mezi EU a USA. USA totiž kritizují míru dotací producentům, kterým tak zprostředkovaně umožňuje pronikat na světové trhy s velmi nízkými cenami, a také jim vadil uzavřený trh mezi členskými státy. Dalším problémem, který se začal projevovat v 70. letech 20. století, bylo množství finančních prostředků, vynakládaných na SZP. SZP je financována ze společného rozpočtu. V 70. letech minulého století právě výdaje na SZP narostly na 80 % celkových výdajů společného rozpočtu. I když později podíl na financování SZP klesl, v současnosti je stále nejvyšší výdajovou položkou. Což by podle kritiků mohlo bránit rozvoji dalších integračních aktivit. Vzhledem k silnému postavení

zemědělců nelze očekávat rychlý zvrát. Jedině v případě, že by část výdajů přebraly na sebe jednotlivé členské země (Střeleček a kol., 2009).

Kvůli uvedeným důvodům (nadprodukce, konflikty na národní úrovni, finanční náročnost) prošla SZP mnoha dílčími reformami, zásadní však byly reformy zahájené v devadesátých letech a nejvíce SZP změnila reforma v roce 2003 (Matthews, 2013).

Nejvýznamnější reformou devadesátých let byla McSharryho reforma, která byla přijata v roce 1992. Před tvůrci reformy stál velmi složitý úkol, museli najít kompromis mezi snížením finančních dotací a udržení přiměřených příjmů zemědělců (Vošta, 2010).

Neumann (2004) uvádí jako hlavní důvody pro tuto reformu:

- přebytek produkce,
- rostoucí finanční zátěž Společné zemědělské politiky,
- zajištění finančních příjmů pro zemědělce a zvýšení jejich životní úrovně,
- ekologická zátěž zemědělské produkce na životní prostředí,
- tlak na zvyšování kvality potravin

Díky této reformě došlo ke snížení intervenčních cen (snížení tržních cen a jejich přiblížení k cenám světového trhu) a výrobních kvót, finanční podpory zemědělců byly přesunuty od dotací cen k přímým platbám, které se nevážou přímo na produkci a začaly být vypláceny i podpory na snížení produkce zemědělských komodit, kvůli neefektivní a finančně vyčerpávající nadprodukci (např.: financování předčasných odchodů do penze, rozvoj agroturistiky, zalesňování, ponechání určitého procenta půdy ladem atd.). Tato reforma zásadně ovlivnila dva sektory – produkci hovězího masa a pěstování obilnin (Vošta, 2010).

Společně s McSharryho reformou byla definována doprovodná opatření:

- Podpora agroenvironmentálních metod
- Podpora pro zalesňování zemědělské půdy
- Podpora dřívějších odchodů do důchodů zemědělců

Všechna tato tři doprovodná opatření měla za úkol též snížit produkci zemědělských komodit (Burny, 2003).

Po těchto změnách stále výdaje na SZP dosahovaly vysokých částek, proto přišel další návrh reformy a to sice Agenda 2000. Jedná se o komplexní analýzu, kde Evropská komise identifikovala pět základních oblastí a mezi nimi bylo i zemědělství. Přijatá reforma pomohla snížit intervence na trhu a zdůraznila také důležitost rozvoje venkova. Na tu navázala další reforma známá jako Mid – term review (2003), která měla za cíl zvýšení

konkurenceschopnosti zemědělství a to jak uvnitř EU, tak i mimo ni. SZP se zaměřila na ochranu životního prostředí, jakost a bezpečnost potravin, a welfare. Zemědělský producent by se tedy podle těchto reforem měl orientovat ve svém rozhodování podle signálů trhu a požadavků společnosti (Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky).

Podle Milenova et al. (2014) byla reforma z roku 2003 dalším krokem k začlenění environmentálních cílů do SZP. Tento děj posílila především opatření, která podpořila využití území, jejichž užívání by bez podpory nebylo možné a podpořila postupy slučitelné s ochranou přírodních zdrojů.

V období mezi léty 2007 a 2013 byl zaveden nový systém přímých plateb pro zemědělce. Byl zaveden tzv. první a druhý pilíř, přičemž první pilíř představuje dotace známé z dřívějších dob a pilíř druhý dotace, které by měly podpořit rozvoj venkova, ale jsou také poskytovány zemědělcům. Důležité je také to, že byly stanoveny celkové výše financí na celé sedmileté období (Michalčáková, 2015).

Po roce 2013 se SZP uchýlila k cílům, které jsou jasně vytýčeny, tj. zejména životaschopná produkce potravin, udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu a vyvážený územní rozvoj. Struktura podpor se nezměnila, stále tedy zůstal funkční první i druhý pilíř. Druhý pilíř (podpory vázané na produkci) však určité změny pro období 2014 – 2020 zaznamenal (Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky).

3.1.3 Česká republika a SZP

Ještě před vstupem České republiky do Evropské unie prošlo české zemědělství velkými strukturálními změnami, stejně jako některá další odvětví. Byl výrazně snížen počet zaměstnanců v zemědělském sektoru. Dále také došlo ke snížení jejich podílu na zaměstnanosti a snížení podílu zemědělství na tvorbě HDP České republiky. Pokles zaměstnanosti v zemědělském sektoru sice přinesl zvýšení produktivity práce, ale výše mezd této skutečnosti neodpovídala. Stále se pohybovala zhruba pouze na třech čtvrtinách tehdejší průměrné mzdy. Transformace sektoru bohužel způsobila také zhoršení postavení zemědělců. Vzrostly náklady na produkci, které mnohdy převyšovaly ceny produktů, které sem byly dovezeny ze států Evropské unie. Ceny těchto produktů byly tak nízké, protože byly subvencované. Dovození cla na zemědělské výrobky byla nižší než sazby v Evropské unii a neexistovala dostačující podpora pro export českých zemědělských výrobců (Potužáková, 2010).

Podle Vošty (2010) před vstupem se české zemědělství potýkalo především s těmito problémy: nízké hektarové výnosy a malá užitkovost zvířat, technická a technologická

zaostalost, špatný management zemědělských procesů, nízká motivace zaměstnanců v zemědělství, nedostatečná tvorba zdrojů působících na omezování vstupů, nestabilní legislativa pro zemědělské podnikání, nízká ochrana vnitřního trhu před ostatními zeměmi a malé podpory pro zemědělce v porovnání s ostatními zeměmi.

Proti tomu Neumann (2004) uvádí také silné články českého zemědělství před vstupem do EU. Patří mezi ně především hustá síť zemědělských podniků na území české republiky, která umožňovala lepší využití techniky a technologií, dostatek kvalifikovaných pracovních sil. Důležitým faktorem pro tyto silné stránky byla nižší cena půdy i zmíněné pracovní síly. Další silnou stránkou také byl menší podíl zemědělství na HDP státu. Jelikož zemědělství je závislé na klimatických podmínkách daného roku, když zrovna nebyly ideální, nebylo jimi tolik ovlivněno HDP.

V české republice lze stále pozorovat vlivy vedení zemědělství před rokem 1989, především kolektivizaci. Tyto vlivy se projevují především tím, že tady oproti ostatním členským státům EU stále převažují velké zemědělské podniky nad tzv. rodinnými farmami, na které jsou zacíleny současné podpory SZP. Dále České farmy charakterizuje velmi malý podíl pozemků v užívání ve vlastním vlastnictví a další specifické strukturální charakteristiky (Bašek a Divila, 2008).

S přijetím SZP po 1. květnu 2004, kdy ČR vstoupila do EU, byla vypracována Koncepce agrární politiky ČR. Tato koncepce nahradila dosavadní strategii, která byla zaměřena na bezproblémový vstup do EU. Česká agrární politika se podle něj řídila mezi lety 2004 a 2013 (Koncepční nástroje).

Po vstupu České republiky do EU, se zemědělcům naskytla možnost čerpat nemalé finanční prostředky z fondů EU. V následujícím roce po vstupu (2005) došlo prakticky ke zdvojnásobení podpor podnikům oproti období mezi léty 2001 – 2003. Přesně z 15 miliard na 30 miliard. Větší část finančních prostředků plynula na SAPS (stejně jako ostatním státům, které přistoupili v období od roku 2004 do roku 2007), které se stanovovaly jednou ročně podle vzorce: Roční finanční rámec státu / zemědělská plocha daného státu k 30. 6. daného roku. Výše dotace však do roku 2013 „novým“ státům byla krácena a dorovnáována tzv. platbami top-up, které byly financovány státem, od roku 2013 jsou dotace pro starší i novější členské státy EU vypláceny ve stejné výši (Michalčáková a kol., 2015).

Svoboda a Novotná (2014) vytvořili studii, kde se zabývali ekonomickou stabilitou zemědělských podniků od roku 2004 (vstup do EU) do roku 2014. Dospěli k závěru, že průměrná farma má průměrný roční zisk 3,2 milionu korun, kromě roku 2009, kdy byla krize. Je však třeba zdůraznit zvláštní povahu zemědělského sektoru. Významný vliv na něj totiž

mají klimatické podmínky. Tento faktor však nemůže ovlivnit ani sebelepší manažer. Finanční situace zemědělských podniků po vstupu České republiky do EU se výrazně zlepšila díky dotacím. Poměr hodnot zisk/ztráta je však alarmující v celé ČR. Bez dotací by totiž průměrné podniky vykazovaly ztrátu průměrně 9 milionů korun ročně. Proto není možné říci, že vstup do EU by zlepšil ziskovost podniků.

Původní cíl, kterým v ČR byla podpora produkce, byl již naplněn a postupnými reformami dochází i ke změně cílů SZP v ČR. Současným hlavním cílem již není podpora produkce, ale produkce potravin s vyšší kvalitou a s důrazem na ochranu životního prostředí. S těmito cíli souvisí i druhy plateb, které jsou v současné době zemědělcům od EU vypláceny (Michalčáková a kol., 2015).

3.2 Dotace z EU

3.2.1 Přímé platby

Původně měly přímé platby podobu podpory vázané na produkci. Znamenalo to, že čím více podnik vyprodukoval, tím větší měl následně příjmy z dotací. Původním záměrem, který měl být naplněn a byl potřeba především v 50. a 60. letech minulého století, bylo zvýšení produkce zemědělských podniků. Tento systém však vedl k nadprodukcí. To způsobilo, že zemědělské podniky nebyly konkurenceschopné (Michalčáková a kol., 2015).

Mimo to, že podniky nebyly konkurenceschopné, měly podpory vázané na produkci velký vliv na kvalitu životního prostředí, protože tyto podpory byly hlavním hybatelem intenzifikace zemědělství především v sedmdesátých a osmdesátých letech dvacátého století (Matthews, 2013).

Kvůli tomu postupně začali ekologové i ekonomové postupně klást čím dál větší důraz na to, aby byly platby ze SZP propojeny s konkrétními cíly v oblasti zlepšení kvality životního prostředí. Hlavním faktorem mělo být využití přímých plateb ke snížení negativních dopadů zemědělství především na změny klimatu a k zvyšování biodiverzity (Swinnen, 2015).

To se změnilo až při vstupu Jednotného evropského aktu v platnost v roce 1987, ten poskytl právní základ pro ochranu životního prostředí v EU. Růst povědomí o životním prostředí vedl k vytvoření základních právních předpisů. Mezi nejdůležitější patří: směrnice o dusičnanech (1991), nařízení o pesticidech (1991), směrnice o stanovištích (1992) a rámcové směrnice o vodě (2000). Následoval rozvoj různých útvarů Rady ministrů EU pro začlenění

environmentálních záležitostí do příslušných oblastí SZP. Výsledkem práce byla Reforma Agenda 2000, která je vnímána, jako skutečný počátek procesu integrace environmentálních cílů do zemědělské politiky (Matthews, 2013).

V roce 2003 byla provedena tzv. Fischlerova reforma, která totálně změnila systém vyplácení přímých plateb. Od tohoto roku již nejsou vůbec vázány na produkci, ale na velikost zemědělských ploch, které jsou daným podnikem obhospodařovány. Jinými slovy, čím větší podnik, tím větší přímé podpory. Reforma rozdělila přímé platby na dva typy: 1) jednotná platba na farmu (single payment scheme, SPS) a 2) jednotná platba na plochu/hektar (single area payment scheme, SAPS). Od roku 2013 byl systém jednotné platby na farmu nahrazen základními platbami (basic payment scheme, BPS), o které může žádat pouze žadatel splňující kritérium aktivního zemědělce, dodržující podmínky cross-compliance a greeningu (Michalčáková a kol., 2015).

Evropská komise po roce 2013 také původně plánovala postupné snížení přímých plateb, jakožto největší částky příjmů zemědělských podnikatelů z dotací. Komise ale podle studií vypracovaných za účelem zjištění situace, jako je například „Scenar 2020“, dospěla k závěru, že jakékoliv prudké snížení přímých plateb by vedla k bankrotu velkého množství zemědělských podniků. Studie dokázaly, že snížení výše přímých plateb by mělo fatální vliv jak na zemědělské podniky v zaostalejších zemích EU, tak i na podniky v zemích, které jsou v současnosti na špici, protože v těchto zemích jsou podniky sice vysoce modernizované, ale také velmi zadlužené (Bureau et Mahé, 2015).

Výši přímých plateb v zemích Vyšegrádské čtyřky zkoumal Osztragonác (2008). Podle něj si Polsko, Maďarsko, Slovensko a Česká republika vybrali formu přímých plateb na plochu, které měli dorovnávat formou Top-up plateb. Ostrogonác (2008) zjistil, že nejvyšší per hektarové platby dostali maďarští zemědělci. Nejvyšší platby na farmu však dostali zemědělci v Česku a na Slovensku, kvůli tomu, že v těchto zemích převažují velké podniky, které mají velkou obhospodařovanou plochu. Na to má opět vliv vedení zemědělství před rokem 1989, kdy zde bylo zemědělství kolektivizované. Podle Ostrogonáce (2008) také v souvislosti s tím, že systém přímých plateb není závislý na živočišné výrobě daného podniku a také se zvýšily nároky na chov zvířat, po vstupu do EU v těchto zemích klesl podíl živočišné výroby a zemědělci upřednostňovali výrobu rostlinnou.

Podle Ubierga et al. (2008) se 8 nově přichozích států do EU rozhodlo pro přímé platby na plochu ve formě SAPS. Tyto podpory byly rozdělovány do výše vnitrostátního stropu stanoveného v přístupových smlouvách. Zemědělci musí splňovat určité standardy kvality zvířat, rostlin, životního prostředí a půdy, aby mohly přijímat platby. Pokud zemědělci

nedodrží tyto standardy, jsou přímé platby sníženy nebo dokonce odstraněny. Paradoxně se největší problémy se změnou v dotačních programech objevily v zemích, kde byla síť podniků roztržena na malé farmáře (např.: ve Slovinsku).

Podle Nařízení vlády č. 50 jsou stále jednotné platby na plochu největší složkou přímých plateb zemědělcům. Hlavním cílem je zabezpečení stálých příjmů podniků a následné získání určité ekonomické stability. Pro období 2015 – 2020 jsou přímé platby zacílené především na šetrný přístup k životnímu prostředí, kterého je docíleno plněním podmínky greeningu, snížení věkového průměru lidí žijících na venkově, pomocí podpor pro mladé zemědělce a na podporu zemědělských odvětví nebo regionů, které jsou důležité z ekonomického, sociálního či environmentálního hlediska (Nařízení vlády č. 50).

Podle Vošty (2010) dosáhly finanční prostředky určené na přímé platby v roce 2007 až na čtyřicet procent a v plánu bylo do roku 2013 tento podíl stáhnout na méně než třicet pět procent.

Reálně začalo nové období až v roce 2015, kvůli jednání mezi jednotlivými evropskými institucemi. V novém finančním období už neplatí to, že pro nové členské státy je vyhrazeno méně finančních prostředků než pro starší státy. Nové státy (včetně České Republiky) mají tak dispozici na přímé platby proporcionálně stejný podíl jako starší členské státy (Michalčáková a kol., 2015)

Od roku 2015 byl zaveden nový systém přímých plateb, který zahrnuje platbu na plochu, platbu za greening (ozelenění), platby pro mladé zemědělce a dobrovolnou podporu vázanou na produkci citlivých komodit. Kromě toho dále pokračují podpory ze státního rozpočtu, které plynou na dorovnání plateb na úroveň „starých“ členských států EU (Struktura dotačních zdrojů).

3.2.2 Kritérium aktivního zemědělce

Jednou z priorit reforem Společné zemědělské politiky, bylo dosáhnout toho, aby podpory putovali k zemědělcům, jimž je zemědělství zaměstnáním a hlavním způsobem obživy a nedostávali podpory fyzické a právnické osoby, které zemědělství mají jako vedlejší činnost (Anania et D'Andrea, 2015).

Evropský parlament a Rada tedy vymyslely kritérium tzv. aktivního zemědělce, které musí zemědělec splňovat, aby mohl žádat o podpory. Toto kritérium je vymezeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 takto:

- 1) přímé platby se neposkytují fyzickým či právnickým osobám, jejichž zemědělské plochy jsou převážně přirozeně ponechávané ve stavu vhodném

pro pastvu nebo pěstování plodin, a které na uvedených plochách nevykonávají minimální činnost stanovenou členskými státy

2) přímé platby se neposkytnou fyzickým či právnickým osobám ani skupinám fyzických či právnických osob, které provozují letiště, železniční služby, vodárny, služby v oblasti nemovitostí, stálé sportovní a rekreační areály (Nařízení Evropského parlamentu č. 1307/2013).

Přičemž minimální činnost je dokazována tak, že fyzická či právnická osoba musí dokázat, že její příjmy z dotací tvoří minimálně 5% z příjmů celkových, nebo aspoň že příjmy ze zemědělství tvoří minimálně třetinu celkových příjmů. Podmínku aktivního zemědělce nemusí prokazovat fyzické a právnické osoby, jejichž příjmy z dotací jsou nižší než 50000 euro (Příručka pro žadatele, 2015).

3.2.3 Cross compliance

Jde o politický nástroj, který vede k dodržování základních standardů v oblastech ochrany veřejného zdraví (bezpečnost potravin), zdraví a pohody zvířat, zdraví rostlin a v oblasti životního prostředí (ochrana půdy, vod, biodiverzity apod). Tímto nástrojem jsou začleňovány ekologické principy do Společné zemědělské politiky Evropské unie (Plášil, 2005).

Kontroly podmíněnosti jsou jako podmínka pro vyplácení přímých plateb v ČR užívány od 1. 1. 2009. Ve starších členských státech EU fungují již od roku 2003. Při vyjednávání o počátku platnosti podmínek u nás se objevily návrhy, aby se Cross Compliance uplatňovaly až se srovnáním výše dotací ve všech zemích EU, tedy od roku 2013, ty však Evropskou komisí vyslyšeny nebyly a přijatý kompromis, že Cross Compliance bude v ČR přijímána „postupně“ mezi léty 2009 a 2011. Například zásady welfare zvířat u nás tedy byly přijaty až v roce 2011 (Přibík, 2008).

Před zavedením Cross compliance se vyskytovaly obavy v souvislosti s dodržováním. Zapojení zemědělce do systému čerpání přímých plateb SZP je dobrovolné, proto i dodržování Cross compliance je dobrovolné. Pokud by se zemědělec do systému nezapojil, tak by podmínky dodržovat nemusel, obzvláště v případě, kdy by zavedení nových podmínek činilo vyšší náklady, než částka, která by plynula zemědělci z přímých plateb (Plášil, 2006). V současnosti ale v postatě neexistují zemědělci, kteří by do systému nebyli zapojeni, takže podmínky Cross compliance musí dodržovat takřka všichni.

Například Meyer et al. (2014) má na tento politický nástroj následující názor. Domnívá se, že Cross compliance je užitečný nástroj pro spuštění snahy zemědělců o ochranu kvality životního prostředí, ale do budoucna může způsobit několik problémů a měl být lépe začleněn do celkové koncepce, aby tyto podmínky byly postupem času zemědělci vnímány jako samozřejmost.

3.2.4 Greening

Jedná se o platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening) a je součástí přímé platby na plochu (SAPS) a je s ní úzce provázána (Fialová, 2018).

Od poloviny osmdesátých let dvacátého století jsou opatření na ochranu životního prostředí čím dál více integrovány do SZP. V případě greeningu se tak stalo po roce 2013, kdy byl připojen jako podmínka pro získání přímých plateb. Jinými slovy, zemědělec musí dodržovat zemědělské postupy příznivé pro klima a prostředí, aby získal tyto platby (Matthews, 2013).

Jde v podstatě o „příplatek“ k SAPS. Tyto zemědělské postupy určují počet plodin pěstovaných zemědělcem v závislosti na obhospodařované výměře půdy, dále určuje poměr trvalých travních porostů k zemědělské ploše, a pokud zemědělec obhospodařuje více jak 15 ha orné půdy, musí minimálně 5% vyčlenit jako plochu v ekologickém zájmu (EFA). Celkově je na toto opatření v roce 2018 určena částka 6,572 miliardy korun, která bude rozdělena mezi 29 879 žadatelů (Fialová, 2018).

Cílem greeningu je trvale udržitelné zemědělství, šetrné k životnímu prostředí a dosažení kumulativního ekologického efektu. Finanční prostředky na ozelenění (greening) činí 30% přímých plateb pro každý členský stát (Michalčáková a kol., 2015).

Právě kvůli tomu, že původně (především v sedmdesátých a osmdesátých letech) měly přímé platby podobu podpor vázaných na produkci, přispívaly významným způsobem k intenzifikaci zemědělství, která se projevila poškozením životního prostředí. Od poloviny osmdesátých let, tak byl postupně měněn systém podpor, tak aby postupně přispíval k zlepšení stavu životního prostředí (Matthews, 2013).

Za greening tak může zemědělec v současné době získat až 2 000 Kč/ha navíc. Pokud podmínky nesplní, tak sankce do roku 2018 činí 20 % z greeningových plateb a od roku 2018 až 25 % z greeningových plateb (to znamená i při nesplnění pravidel pro greening zemědělec obdrží minimálně 1 500 Kč/ha veškeré půdy k základní platbě cca 3 500 Kč/ha) (Křováček, 2016).

Pro splnění podmínek greeningu a vyvarování se tak sankcím může zemědělec využít meziplodin. Při použití systému s meziplodinami, které mají blahodárny vliv na půdu, pestrost osevního postupu a pestrost krajiny, zároveň zemědělci plní třetí z výše zmíněných podmínek greeningu a to sice podmínku vyčlenění minimálně 5% půdy jako plochu v ekologickém zájmu. Podmínky greeningu tak splní a neomezí je to nijak v mocnosti rostlinné produkce. Pro výsev meziplodin jsou přitom dána jasná pravidla (Křováček, 2016).

3.3 Státní podpory

3.3.1 Národní dotace

Tyto dotace jsou hrazeny čistě ze státního rozpočtu a cíleně podporují řadu aktivit celým spektrem programů. Tyto programy mají za cíl podpořit výrobní potenciál zemědělství a jeho vliv na rozvoj venkovských oblastí.

Dotace administrované Ministerstvem zemědělství ČR hrazené čistě ze státního rozpočtu lze rozdělit do tří základních směrů:

- 1) podpory různého charakteru, které jsou vyhlašovány formou Zásad, které každoročně schvaluje ministr zemědělství
- 2) podpory, které směřují do lesního hospodářství
- 3) podpory, které směřují do vodního hospodářství (Struktura dotačních zdrojů)

Podle Eneho (2016) jsou národní dotace jasně definovány pravidly v čl. 107 odstavci 1 Smluv o fungování Evropské unie. Pravidla jsou následující:

- 1) Podpory musí být státními prostředky. Finanční převody, které představují podporu, mohou mít mnoho podob: granty nebo slevy na úrokové sazby, půjčky, záruky, zrychlené odpisy, kapitálové injekce, osvobození od daní apod.
- 2) Státní podpora se považuje za hospodářskou výhodu pro společnost, která za normálních podmínek je konkurenceschopná, v otázce tržních podmínek by z toho neměl nikdo prospěch, např. podnik získává rizikový kapitál od státu za podmínek, které jsou příznivější, než by získal od soukromého investora.
- 3) Schéma je považováno za "selektivní", jestliže orgány, které spravují režim, mají určitý stupeň diskreční moci. Kritérium selektivity je rovněž splněno, pokud se režim vztahuje pouze na část území členského státu.
- 4) Podpory jsou vypláceny za účelem narušení hospodářské soutěže, to je splněno, pokud opatření přesahuje hranici 200 tisíc eur

Pojmem státní podpora se rozumí jakákoliv opatření, která jsou výsledkem snažení státu za použití státních zdrojů. V měřítku Evropské unie ovlivňuje postavení dotovaného odvětví vzhledem k ostatním členským státům. Toto postavení a konkurenceschopnost daného státu v daném odvětví by mohly státní podpory narušit. Národní podpory tedy korigují Smlouvy o fungování EU. Ty však jsou velice obecné, a proto státní podpory v různých členských státech jsou také velice rozličné (Sciskalová et Münster, 2014).

Podle Kassima et Lyona (2013) jsou národní podpory velice důležité a mají vliv na ostatní odvětví politiky EU. Jejich výše by však neměla být navyšována například při příchodu krize, ale měla by být korigována tak, aby ke krizím vůbec nedocházelo. Zároveň by současně mělo docházet k plynulé restrukturalizaci podle aktuálních potřeb.

Státu pro podporu investic zároveň nejsou národní podpory jediným nástrojem k zlepšení situace ve znevýhodněných oblastech. Členské státy EU mohou použít i další nástroje, například zlepšení infrastruktury, zlepšení kvalifikace obyvatel v daných oblastech. Tato volba je však ve všech členských státech individuální a dané státy se musí rozhodnout, co je pro ně nejlepší (Ene, 2016).

3.3.2 Podpurný a garanční rolnický a lesnický fond

Podpurný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF) byl založen na základě usnesení vlády České republiky č. 337 ze dne 23. června 1993, do obchodního rejstříku byl zapsán 16. září 1993. Od 12. 2. 2008 se PGRLF řídí zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů. Za dobu fungování v ČR se stal nedílnou součástí podpor v resortu zemědělství. Pomáhal především v dobách, kdy bylo důležité zajistit začínajícím podnikům a podnikatelům výraznou garanci, aby se pro ně staly úvěry od bank dostupnou formou zajištění zejména rozšířené produkce. Jeho úloha neztrácí význam ani v dnešní době, kdy pomáhá zemědělcům zajišťovat investice, které jsou pro zemědělský resort neustále vysoce potřebné (Historie PGRLF).

Podpora ze strany PGRLF byla především v minulosti zaměřena na poskytování garancí a dotací části úroku z úvěru. PGRLF pracoval nejintenzivněji v letech 1996 až 1998, kdy byla i dotace ze státního rozpočtu největší. V tomto období měly úvěry vysoké úrokové míry a v českém zemědělství byla akutní potřeba investic. V té době se podařilo díky PGRLF výrazně zmodernizovat základní zemědělskou techniku (Historie PGRLF)

Podpurný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF) je nástrojem státu pro vyplácení národních podpor zemědělcům. PGRLF je akciová společnost, jejíž akcie ze 100 % vlastní

stát. Práva jediného akcionáře je využíváno ministerstvem zemědělství. Programy podpor poskytovaných PGRLF jsou nastaveny tak, aby zemědělským podnikatelům pomáhaly efektivně a konkrétně a jejich výplata byla znát na ekonomické situaci podniku v co nejdřívější době. Programy, které jsou připravovány v úzké spolupráci s ministerstvem zemědělství, zároveň mají za cíl zvýšit konkurenceschopnost českého zemědělství, lesnictví, potravinářství, přispět k rozvoji venkova, podpořit zaměstnanost ve venkovských oblastech a v neposlední řadě zabezpečit potravinovou soběstačnost České republiky. V současnosti PGRLF nabízí patnáct programů podpor, které jsou určeny pro zemědělské prvovýrobce, zpracovatele a v neposlední řadě podnikatele v oblasti lesního hospodářství a zpracování dřeva. Základní formou podpor, které jsou vypláceny, jsou subvence na úroky úvěrů, které daná právnická či fyzická osoba splácí, dále je také poskytována přímá podpora pojištění či nákupu zemědělské půdy, podpora ve formě úvěrů poskytnutých od PGRLF a podpora ve formě zajištění úvěrů (Náplň činnosti PGRLF)

Kořínková - Seifertová (2005) uvádí, že Podpora PGRLF byla založena k tomu, aby se vztahovala na úvěry. Při navázání na půjčky peněžních domů má fond přehled díky zkoumání bonity klienta bankou o jeho solventnosti i reálnosti podnikatelského záměru, včetně pravděpodobnosti splacení úvěru a smyslu podpory.

Podle Křepelky (2012) je pozitivním jevem vyplácení podpor z PGRLF postupné snižování zadluženosti podniků. Významný vliv na tyto jevy měla krize v roce 2009. V následujícím roce se však ekonomická situace zlepšila a nadále roste ekonomická aktivita podniků, především co se týče investic.

Dotační politika v zemědělství je v současnosti nedílnou součástí Společné zemědělské politiky Evropské unie. Nejvýznamnější položkou dotací do zemědělství jsou přímé platby, které jsou přerozdělovány všem podnikatelům v oblasti zemědělství v EU. Struktura dotační politiky EU se s časem významně měnila. Původně vznikla kvůli nedostatku potravin po 2. sv. válce. Podpory vázané na produkci však měly negativní vliv na životní prostředí, protože způsobovaly intenzifikaci zemědělské výroby. Postupně se tak cíle SZP změnily tak, aby dotace podporovaly dobrou úroveň životního prostředí a zároveň zemědělství bylo udržitelné a jeho produktem byly kvalitní potraviny. V současné době SZP hledá ideální stav, aby všechny cíle byly plněny, jak nejlépe je to jen možno.

4 Materiál a metody

4.1 Charakteristika regionu Havlíčkovobrodsko

4.1.1 Geografické vymezení

Okres Havlíčkův Brod se nachází v severní části kraje Vysočina. Na severovýchodě hraničí s okresem Chrudim z Pardubického kraje, na jihovýchodě a na jihu s okresy Žďár nad Sázavou a Jihlava. Jihozápadní hranici má společnou s okresem Pelhřimov a na severozápadě sousedí se Středočeským krajem, s okresy Kutná Hora a z malé části i Benešov (Charakteristika okresu Havlíčkův Brod).

Obr. 1. Vymezení okresu Havlíčkův Brod (zdroj: www.wikipedia.cz).

Obr. 2. Hranice okresu Havlíčkův Brod (zdroj: www.mapy.cz).

Svou rozlohou (1 265 km²) se řadí na čtvrtou příčku v kraji Vysočina za okresy Žďár nad Sázavou, Třebíč a Pelhřimov. Menší rozlohu má pouze okres Jihlava. Na celkovém počtu obyvatel v kraji (500 000 ob.) se okres podílí částí menší než pětina, což znamená, že v něm žije 95 000 obyvatel. Pro okres je charakteristická velmi rozdrobená sídelní struktura (Charakteristika okresu Havlíčkův Brod).

4.1.2 Přírodní charakteristiky regionu

Hlavním útvarem v celém okrese je Českomoravská vrchovina. Na severním okraji okresu zasahují z části na toto území Železné hory. Průměrná nadmořská výška je okolo 500 m. Nejvyšším místem okresu je Melechov u Trpišovic, který má 709 m nad mořem, naopak nejnižší místo je na Doubravce (253 metrů nad mořem). Podnebí okresu je poněkud chladné, průměrná teplota roste od východu k západu v úměrnosti se snižující se nadmořskou výškou. Území okresu patří do povodí řeky Sázavy, která protéká okresem v délce zhruba 75 km. Dalšími významnými řekami jsou Doubrava, Chrudimka, Šlapanka a Želivka. Na vodních tocích jsou vybudovány přehradny, které slouží často jako zdroje pitné vody.

Z celkové rozlohy okresu tvoří 63,1 % zemědělské pozemky, z nich 75 % orná půda. 28,5 % rozlohy okresu tvoří lesy (Charakteristika okresu Havlíčkův Brod).

4.1.3 Demografické charakteristiky regionu

V hospodářství okresu je důležitý především průmysl a zemědělství. V oblasti zemědělství má významnou roli obilnářství a pěstování brambor.

V rámci kraje Vysočina okres zaznamenává druhou nejnižší míru registrované nezaměstnanosti (po okrese Pelhřimov), ta však v poslední době významně vzrostla, stejně jako počet nezaměstnaných na jedno pracovní místo (Charakteristika okresu Havlíčkův Brod).

4.2 Charakteristika podniku

Jako vzorový podnik pro výzkum byla vybrána Zemědělská akciová společnost Lípa (ZAS Lípa). ZAS Lípa hospodaří v okrese Havlíčkův Brod, který spadá do bramborářské výrobní oblasti. Zaměstnává 40 zaměstnanců. Podnik obhospodařuje zemědělskou půdu o výměře 957,48 ha. Většina zemědělské půdy je dlouhodobě pronajata od původních vlastníků. Podnik se v současné době snaží získat co největší část půdy do vlastního vlastnictví. Z celkové výměry je v systému LPIS vedena orná půda, na které podnik hospodaří, o výměře 802,67 ha. Z toho je 60 ha brambor a 350 ha kukuřice na siláž, na zbytku orné půdy podnik pěstuje obiloviny a řepku. 154,81 ha má podnik jako trvalé travní porosty, na kterých je pěstována píče pro krmení skotu v živočišné výrobě, kterou se ZAS Lípa též zabývá. V ZAS Lípa je chováno 280 dojnic plemene Holštýn, 166 jalovic, 108 telat do dvou let věku, 9 vysokobřezích jalovic a jeden plemenný býk.

4.3 Použité metody výzkumu

Hlavní metody, které byly použity pro výzkum, byly dotazníkové šetření, jež bylo zacíleno na veřejnost a sloužilo k posouzení veřejného mínění a posouzení vlivu dotací v zemědělství v daném regionu a nestrukturované rozhovory, které byly vedeny s představiteli Zemědělské akciové společnosti Lípa. Při vyhodnocování dotazníkového šetření pro dokreslení výsledků byly vypracovány grafy a tabulky.

4.3.1 Dotazníkové šetření

Pro výzkum jsem zvolil metodu dotazníkového šetření. Cílem dotazníkového šetření je zjištění názoru veřejnosti a posouzení vlivu dotací putujících do zemědělství v regionu Havlíčkovobrodsko. Pro tento účel bylo osloveno 151 respondentů výhradně z regionu Havlíčkovobrodsko. Dotazník jsem vytvářel v průběhu ledna 2018 s průběžnými konzultacemi u vedoucího mé bakalářské práce. V dotazníku bylo užito deseti uzavřených otázek zacílených na problematiku dotací, u nichž možnostmi respondenti kroužkovali (v elektronické podobě vybírali právě jednu odpověď). Kvůli postihnutí celého věkového spektra respondentů (od 18-ti let) bylo využito jak elektronické formy dotazníku, tak běžné tištěné formy. Tištěné dotazníky jsem mezi respondenty osobně distribuoval. Například v době oběda v jídelně v obci Lípa. Pro oslovení respondentů mladších věkových kategorií jsem využil při rozesílání dotazníků sociálních sítí (Facebook). Distribuce dotazníků probíhala v únoru 2018. Při vyhodnocování dotazníkového šetření pro dokreslení výsledků byly vypracovány grafy a tabulky.

Vzor dotazníku:

DOTAZNÍK

Dobrý den, jmenuji se Lukáš Edr a jsem studentem oboru Veřejná správa v zemědělství a krajině na České zemědělské univerzitě v Praze. Chtěl bych Vás poprosit o vyplnění následujícího dotazníku, který bude sloužit jako součást výzkumu v rámci mé bakalářské práce, která se zabývá Významem a využitím dotací v zemědělství v regionu Havlíčkovobrodsko. Práci píši pod vedením prof. Ing. Václava Hejnáka, Ph.D., který je vedoucím katedry botaniky a fyziologie rostlin na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. Děkuji za Váš čas věnovaný vyplňování dotazníku.

Pohlaví: muž – žena

Věk:

- 1) Jaký je Váš vztah k zemědělství? Jste:
 - a) Zaměstnanec v zemědělství
 - b) Podnikatel v oblasti zemědělství
 - c) Vlastník zemědělského podniku
 - d) Obyvatel vesnice
 - e) Chalupář
 - f) Jiné:

- 2) Jste příznivcem dotací do zemědělství, či byste radši zvolil/a cestu jinou, například snížení daní zemědělcům?
 - a) Současný systém mi nevádí
 - b) Změnil bych systém
 - c) Nevím

- 3) Zajímali jste se někdy o problematiku dotací do zemědělství?
 - a) Ano
 - b) Ne

- 4) Myslíte si, že dotace poskytované EU, mají za cíl podpořit životní úroveň zemědělců a rozvoj venkova?
 - a) Ano
 - b) Ne

- 5) Jak významné jsou dle Vašeho názoru dotace pro region Havlíčkovobrodsko?
 - a) Velmi významné
 - b) Významné
 - c) Nevýznamné

- 6) Myslíte si, že by zemědělské podniky byly ekonomicky stabilní, kdyby se náhle odřízly finanční zdroje z dotací?
 - a) Ano, myslím, že by byly ekonomicky stabilní.
 - b) Ne, nemyslím si, že by byly ekonomicky stabilní.

- 7) Zaznamenali jste rozvoj zemědělství v našem regionu po vstupu do EU?
- a) Ano
 - b) Ne
- 8) Dařilo se podle Vašeho názoru lépe zemědělcům před vstupem do EU, či po něm?
- a) Před vstupem do EU
 - b) Po vstupu do EU
- 9) Myslíte si, že jsou dotace do zemědělství zneužívány?
- a) Ano
 - b) Ano, ale spíše ojediněle
 - c) Ne
- 10) Myslíte si, že získání dotace a její administrativa jsou pro zemědělce složitou záležitostí?
- a) Ano, myslím si, že to je složité
 - b) Ne, nemyslím si, že to je složité
- 11) Je podle Vás veřejnost dostatečně informována, aby dokázala systém dotací a jeho vliv na náš region posoudit?
- a) Ano, je dostatečně informována
 - b) Ne, pokud se této problematice nevěnuje aktivně
 - c) Ne, není dostatečně informována

4.3.2 Polostrukturovaný rozhovor

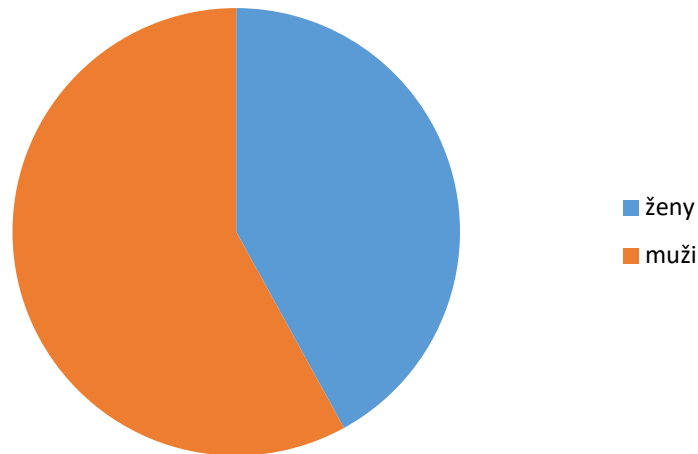
Základem pro druhou část praktické části mé bakalářské práce byly polostrukturované rozhovory, které byly vedeny s ředitelem a ekonomem podniku, který byl vybrán jako vzorový pro posouzení vlivu dotací do zemědělství v regionu Havlíčkovobrodsko. Polostrukturovaný rozhovor byl sestaven ze čtyř okruhů otázek. První byl zaměřen na význam a vliv dotací v regionu, druhý byl zaměřen na legislativu EU ve spojitosti se zemědělskými podniky, třetí okruh se týkal situace zemědělství v regionu před vstupem ČR do EU a nyní, další otázky se zaměřily na hospodářské výsledky podniku, které jsou zahrnuty do současného

programového období (2014-2020), poslední okruh otázek se týkal zamyšlení nad tím, jak by vypadalo hospodaření podniku bez příjmů z dotací. Tímto podnikem byla Zemědělská akciová společnost Lípa, se sídlem v obci Lípa u Havlíčkova Brodu.

5 Výsledky

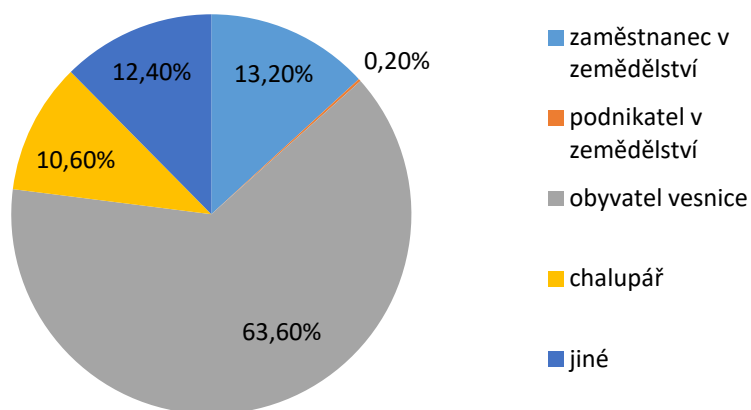
5.1 Dotazníkové šetření

První otázka byla zaměřena na rozdělení respondentů mezi muže a ženy (obr. 3). Na dotazník odpovědělo 58 % mužů a 42 % žen.

Obr. 3. Pohlaví respondentů.

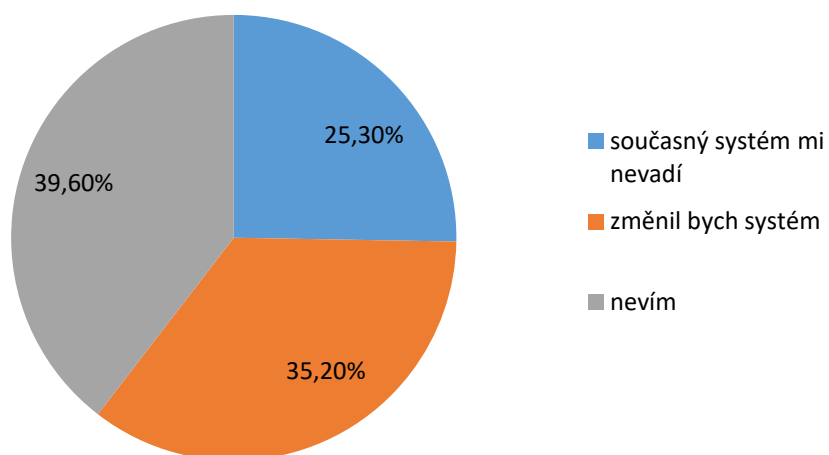
Dále jsem zjišťoval vztah respondentů k zemědělství (obr. 4.). Největší část respondentů popsala svůj vztah k zemědělství jako obyvatel vesnice (63,6 %), druhou největší skupinou mezi respondenty byli zaměstnanci v zemědělství (13,2 %), další skupina popsala svůj vztah jako jiný, největší část z nich se prezentovala jako „obyvatel města“ (12,4 %), 10,6 % byli chalupáři na vesnici a na dotazník také odpověděli 4 podnikatelé v zemědělství, kteří představují pouze 0,2 % z dotazovaných.

Obr. 4. Vztah respondentů k zemědělství.

Otázka číslo 2:

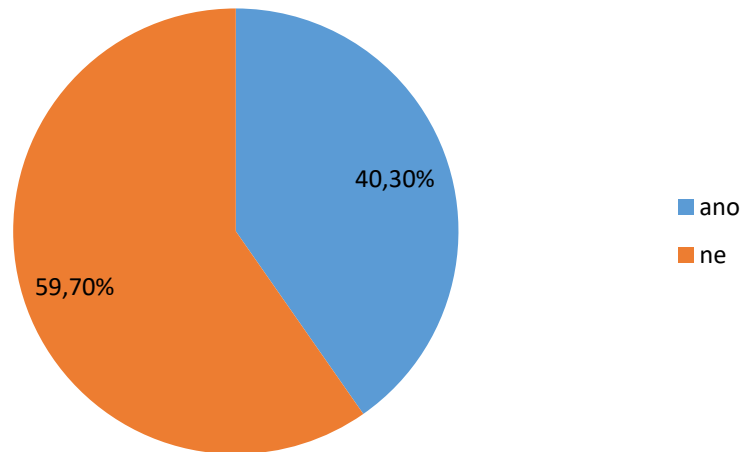
Při vyhodnocování druhé otázky, jsem dospěl k následujícím závěrům (obr. 5.). Odpověď „současný systém mi nevádí“ volili především lidé ve věkové kategorii 60+ muži i ženy. Naopak možnost „změnil bych systém“ zakroužkovali z větší části lidé ve věku mezi třiceti a šedesáti lety, kteří jsou obyvateli vesnic, tudíž mají k zemědělství blízko. Možnost „nevím“ volili lidé, kteří se zemědělstvím nemají mnoho společného, hlavně obyvatelé měst. Z toho vyplývá, že lidé v produktivním věku, žijící na vesnicích, se současným systémem nejsou spokojeni. Na vině může být i ne příliš časté zneužívání dotací do zemědělství, které se ale na vsi rychle dostává do povědomí veřejnosti.

Obr. 5. Názor na systém zemědělských dotací.

Otázka číslo 3:

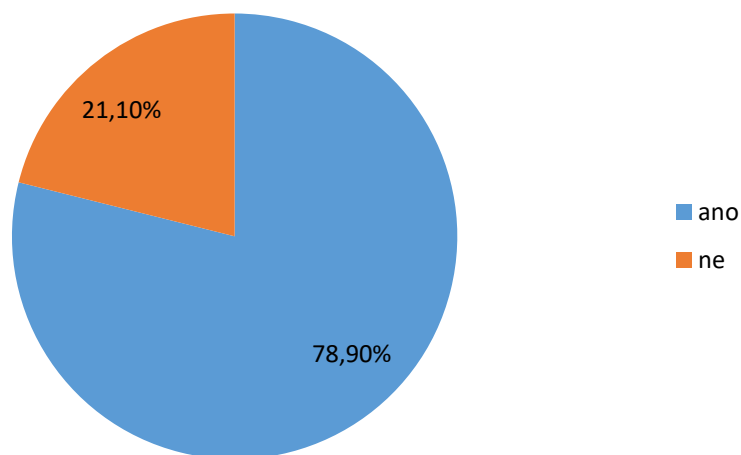
Téměř šedesát procent respondentů se o dotace aktivně nezajímalo (obr. 6.), z těch, kteří se o tuto problematiku někdy zajímali, je 60 % mužů, kteří jsou buď zaměstnanci v zemědělství, či obyvatelé vesnic. Z toho vyplývá, že pokud respondent nebyl nikdy se zemědělstvím konfrontován, neměl potřebu se o dotace zajímat.

Obr. 6. Zájem o dotace do zemědělství.

Otázka číslo 4:

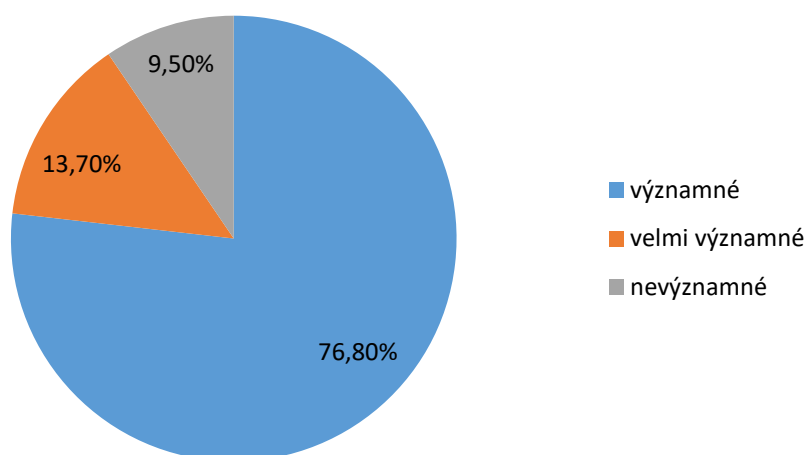
Při vyhodnocování 4. otázky (obr. 7.) se potvrdily odhadované předpoklady, na otázku zda mají dotace poskytované EU za cíl podpořit životní úroveň zemědělců a rozvoj venkova všichni respondenti, kteří zvolili možnost „ne“, v předchozí otázce odpověděli, že se nikdy nezajímali o systém dotací, tudíž ani nevědí, k čemu přesně dotace v současné době slouží.

Obr. 7. Cíle dotací do zemědělství.

Otázka číslo 5:

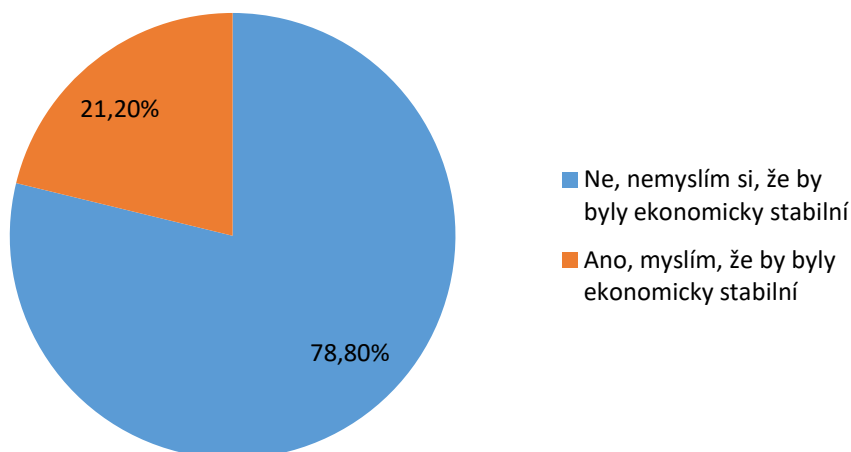
Valná většina respondentů hodnotí dotace do zemědělství v regionu Havlíčkobrodsko jako významné (obr. 8.). Jako velmi významné hodnotili dotace v daném regionu všichni čtyři respondenti, kteří jsou podnikateli v zemědělství. Naopak jako nevýznamné hodnotili dotace lidé, kteří k zemědělství nemají příliš blízko, především obyvatelé měst, kteří nedokáží posoudit, jak moc v současné době jsou dotace pro fungování podniků důležité.

Obr. 8. Význam dotací v regionu.

Otázka číslo 6:

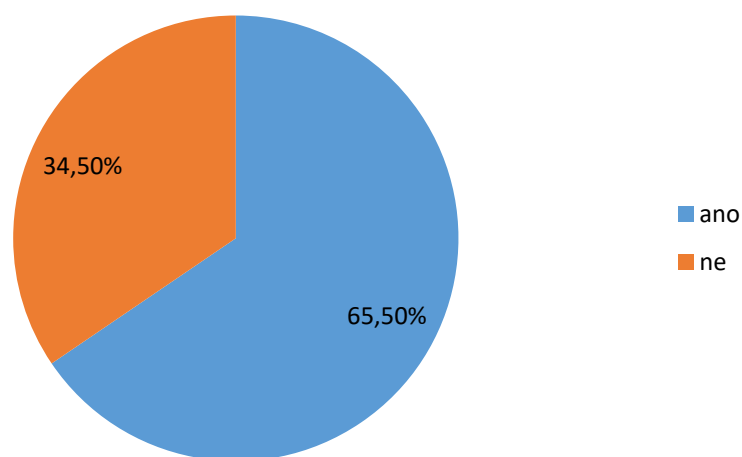
Všichni dotazovaní, kteří v předchozí otázce odpověděli, že jsou dotace nevýznamné, v této otázce odpověděli, že si myslí, že by podniky byly ekonomicky stabilní (obr. 9.). Přidali se k nim lidé, kteří jsou zařazeni ve věkové kategorii 60+.

Obr. 9. Ekonomická stabilita zemědělských podniků v regionu.

Otázka číslo 7:

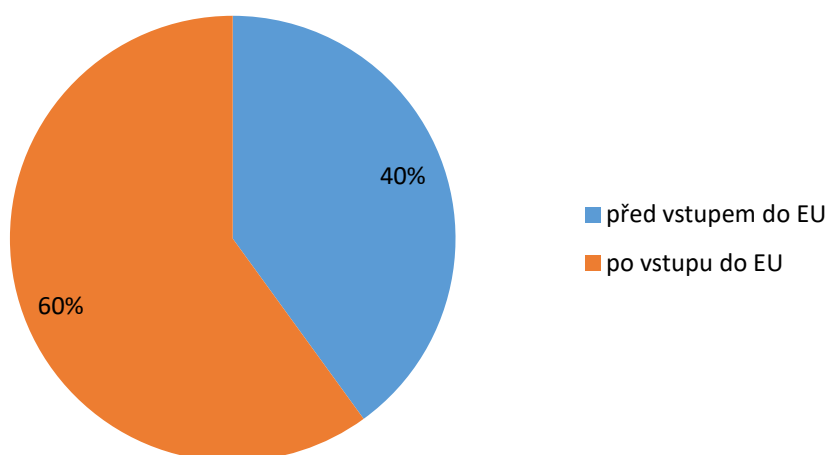
U sedmé otázky možnost „ano“ zvolili především lidé, kteří jsou obyvateli vesnice a zároveň jsou ve věkových kategoriích 30-60 let. Lidé, kteří jsou mladší než 30 let, volili možnost „ne“ (obr. 10.). Hlavním důvodem byl pravděpodobně jejich věk v době, kdy ČR vstoupila do EU, pokud se o zemědělství nijak zvlášť nezajímali, nedokázali si utvořit názor na to, jak si stálo zemědělství před vstupem ČR do EU.

Obr. 10. Situace v zemědělství před a po vstupu ČR do EU.

Otázka číslo 8:

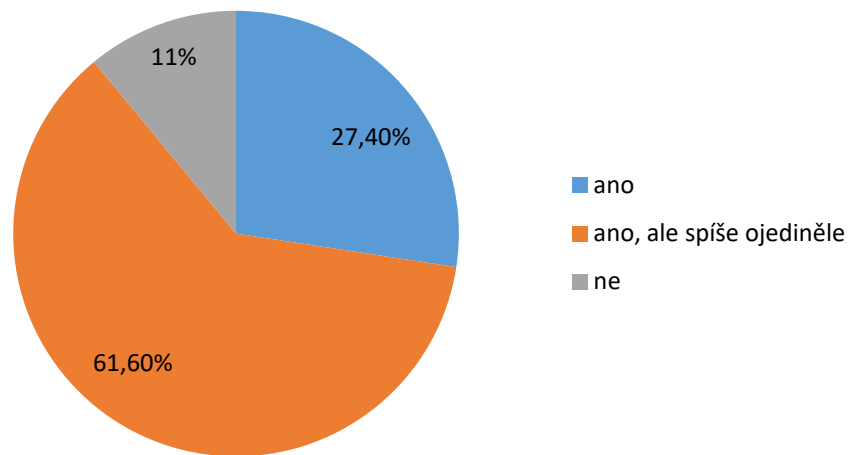
Výsledky této otázky jsou překvapivé (obr. 11.). Podle dodatečných rozhovorů respondenti volili možnost „před vstupem do EU“ hlavně kvůli tomu, že nebyl takový problém s výkupem zemědělských komodit, především mléka a že na pultech prodejen bylo k dostání více tuzemských produktů a také, že nebyli zemědělci tolik svázáni legislativou EU. Z toho usoudili, že zemědělci měli „jednodušší“ život. Tuto možnost volili především starší respondenti ve věkové kategorii 60+.

Obr. 11. Situace v zemědělství před a po vstupu ČR do EU II.

Otázka číslo 9:

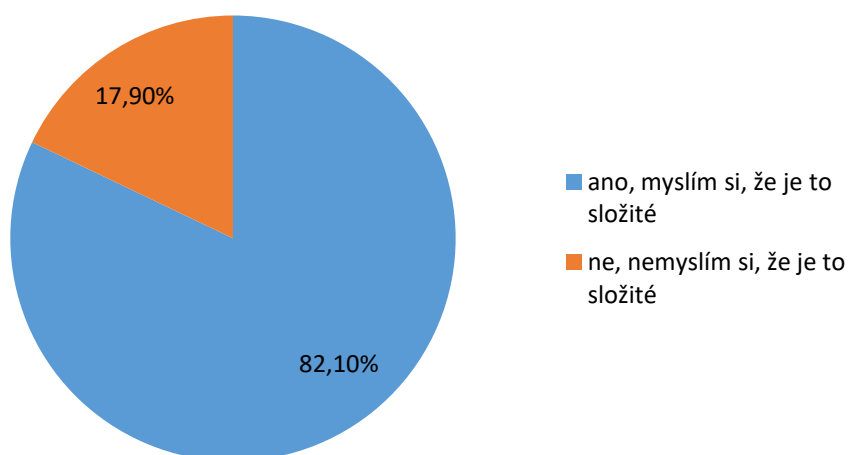
Při vyhodnocování této otázky (obr. 12.) se potvrdil předpoklad z otázky číslo dvě. Většina lidí ví o ojedinělých případech zneužití dotaci v zemědělství. Tyto případy se však velice rychle dostávají do povědomí veřejnosti, hlavně na vesnici. Lidé, kteří odpověděli, že se dotace nezneužívají vůbec, byli zařazeni do kategorie obyvatelé města, muži i ženy, všech věkových kategorií.

Obr. 12. Zneužití dotací do zemědělství v regionu.

Otázka číslo 10:

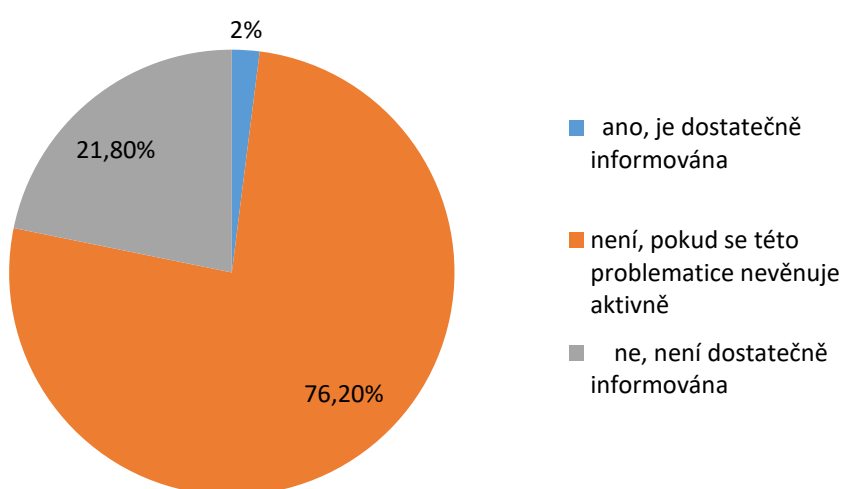
Většina respondentů odpověděla, že si myslí, že získání dotace pro zemědělce není snadné (obr. 13.). V této otázce jsem neshledal žádné spojitosti s jednotlivými kategoriemi respondentů. Tato odpověď závisela pouze na osobním názoru respondenta.

Obr. 13. Náročnost získání dotace.

Otázka číslo 11:

Na tuto otázku respondenti většinou odpověděli, že pokud se problematice člověk nevěnuje, potom není dostatečně informován (obr. 14.). Tato možnost dle mého názoru odpovídá skutečnosti. Pokud by veřejnost o dotační politice byla lépe informována, myslím si, že by především chalupáři a obyvatelé vesnic dokázali rozvoji venkova a zlepšení životní úrovně na venkově značně pomoci.

Obr. 14. Míra zasvěcení veřejnosti do problematiky.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že dotace do zemědělství v regionu Havlíčkobrodsko jsou jeho nedílnou součástí. Ve výsledcích dotazníkového šetření můžeme pozorovat velmi zajímavý trend. Pokud bychom se zaměřili na skupinu respondentů, kteří ve třetí otázce odpověděli, že se zajímají o problematiku dotací, v dalších otázkách odpovídali výhradně ve prospěch dotací do zemědělství. Hodnotili dotace putující do zemědělství v regionu Havlíčkobrodsko jako významné nebo dokonce velmi významné a na otázku, jestli po vstupu ČR do EU zaznamenali rozvoj, odpovídali, že ano. Dále na otázku, zda by zemědělský podnik byl ekonomicky stabilní bez příjmů z dotací, odpovídali odpovědí „Ne, nemyslím si, že by byl ekonomicky stabilní“. Z toho lze soudit, že dotace pro region Havlíčkobrodsko jsou významné a na zemědělství mají velký vliv.

5.2 Polostrukturované rozhovory

Prvním okruhem otázek v rozhovoru s dvěma hlavními představiteli Zemědělské akciové společnosti Lípa (Zas Lípa) Ing. Ondřejem Balounem, ředitelem podniku a s Ing. Pavlem Farkou, ekonomem podniku, bylo posouzení významu a vlivu dotací do zemědělství. Oba dotazovaní zhodnotili dotace jako velmi důležité, co se týče současné situace podniku a obecně podnikání v oblasti zemědělství. Ekonom podniku dodal, že od roku 2009, kdy do podniku nastoupil, by podnik vykazoval každoročně ztrátu v řádech milionů korun.

Předmětem dalších otázek byla legislativa, která podnikatele v zemědělství v současné době hodně omezuje, hlavně kvůli plnění cílů SZP, tedy kvůli ochraně životního prostředí a produkci kvalitních potravin. Názor Ing. Farky byl takový, že jsou zemědělci velmi omezováni legislativou. Dotace do zemědělství jsou podle něj částečně i nástrojem sloužícím tomu, aby zemědělci veškeré právní předpisy správně dodržovali, protože pokud by je nedodrželi, byl by omezen jejich příjem z dotací a to by bylo pro většinu podniků likvidační.

Následující okruh otázek se zaměřil na situaci podniku před vstupem ČR do EU a nyní. Oba dotazovaní se shodli na tom, že se po vstupu do EU situace v zemědělství v regionu Havlíčkobrodsko zlepšila. Podle Ing. Balouna na zlepšení situace měly největší vliv přímé platby na plochu, které začali zemědělci po vstupu do EU přijímat. Vstup do EU podle něj měl a má velký vliv na ochranu životního prostředí, právě kvůli výše zmíněné implementaci právních předpisů EU do naší legislativy. Před vstupem do EU byly podle jeho názoru v českém zemědělství zaostalé technologie i technika především v porovnání se starými členskými státy EU. Ing. Baloun uvedl ale i věci, které se zhoršily. Například uvedl nevyrovnanou konkurenci Evropských zemědělců, která je způsobena různou výší národních dotací. Dále zmínil, že byla výrazně zredukována živočišná výroba v regionu, protože po

vstupu do EU se do ČR začaly více dovážet produkty živočišné výroby z ostatních zemí EU a jejich ceně tuzemské produkty nemohly konkurovat. Dle mínění Ing. Balouna opět byly na vině vyšší národní dotace v zemích, odkud sem produkty byly a jsou dováženy, ve srovnání s národními dotacemi u nás. Ing. Farka jako mínus uvedl, že po vstupu do EU výrazně narostl dovoz potravin do České republiky z ostatních zemí, vlivem ostatních společných politik, a tím pádem poklesl zájem o tuzemské komodity a v důsledku toho poklesly i ceny komodit. Myslí si, že nižší ceny dovezených komodit a potravin jsou také způsobeny vyššími národními dotacemi v některých Evropských zemích. Rozšířil tak kontext odpovědi ředitele podniku. Podle Ing. Balouna jsou hybatelem konkurenceschopnosti právě národní dotace, ty totiž jsou v každé členské zemi jiné, podle toho, co si daný stát může „dovolit“.

Poslední okruh otázek byl zaměřen na hospodářské výsledky podniku, které by se daly zahrnout do programového období 2014-2020. Oba zástupci ZAS Lípa situaci zhodnotili kladně, hospodářské výsledky za jednotlivé roky označili jako průměrné zisky, tyto zisky však nebyly tak vysoké, aby převýšily finance získané z dotací, takže by se zisky proměnily ve ztráty.

Tab. 1. Čerpané dotace za rok 2014.

<i>Předmět dotace</i>	<i>Poskytovatel</i>	<i>přízn. částka</i>
jednotná platba na plochu - SAPS	SZIF	5 780 276,29
ošetřování travních porostů	SZIF	308 894,10
LFA	SZIF	488 755,25
dotace na pěstování brambor pro výrobu škrobu	SZIF	97 071,44
Meziplodiny	SZIF	142 901,00
krávy s tržní produkcí mléka	SZIF	727 566,68
prevence šíření chorob - sadba konzumních bram	MZe	207 788,00
	MZe	
kontrola užitečnosti	MZe	51 146,48
podpora pojištění – zvířata	PGRLF	20 768,00
podpora pojištění – plodiny	PGRLF	43 220,00
poradenství 19. kolo	SZIF	40 000,00
PVP přežvýkavci	SZIF	41 265,28
PVP škrob	SZIF	36 630,91
PVP zemědělská půda	SZIF	180 696,29
čpavek – projektové náklady	SFŽP	8 575,00
čpavek - rozmetadlo a hadice	SFŽP	659 050,00
Celkem		8 834 604,72

Podle výkazu zisku a ztráty z roku 2014 (příloha č. 1) měl podnik zisk 6 057 000 Kč. Čerpané dotace však dosáhly 8 834 607 Kč (tab. 1.), takže pokud by podnik neměl příjmy z dotací, tak by byl 2 777 604 Kč v mínusu. Celkové výnosy podniku v tomto roce byly 65 469 000 Kč, dotace tedy tvořily 13,5 % z celkových výnosů.

Tab. 2. Čerpané dotace za rok 2015.

<i>Předmět dotace</i>	<i>Poskytovatel</i>	<i>přízn. částka</i>
jednotná platba na plochu – SAPS	SZIF	3 399 793,45
greening	SZIF	1 864 165,42
ošetřování travních porostů	SZIF	311 277,02
meziplodiny	SZIF	144 003,50
LFA OA	SZIF	343 141,86
LFA OB	SZIF	1 770,61
dotace na pěstování brambor pro výrobu škrobu	SZIF	84 879,83
konzumní brambory	SZIF	125 830,49
krávy s tržní produkcí mléka	SZIF	949 685,57
plodiny vázající dusík	SZIF	78 676,52
welfare zvířat – větší lehačí prostor	SZIF	91 941,75
welfare zvířat – výběh pro suchostojné krávy	SZIF	113 936,54
kontrola užitkovosti	MZe	52 826,40
podpora pojištění – zvířata	PGRLF	20 954,00
podpora pojištění – plodiny	PGRLF	128 090,00
PVP přežvýkavci	SZIF	43 396,01
PVP škrob	SZIF	38 043,56
PVP zemědělská půda	SZIF	186 917,99
kompenzace finanční kázně PP z 2014	SZIF	169 952,14
Celekem		8 149 282,66

V roce 2015 ZAS Lípa byly poskytnuty dotace ve výši 8 149 282 Kč (tab. 2.), zisk podniku v tomto roce byl 3 319 000 Kč podle výkazu zisku a ztráty (příloha č. 2). Z toho vyplývá, že podnik by bez dotací opět vykazoval ztrátu. Tentokrát ve výši 4 830 232 Kč. V tomto roce dotace tvořily 12,4 % z celkových výnosů podniku, které byly 62 642 000 Kč.

Tab. 3. Čerpané dotace v roce 2016.

<i>Předmět dotace</i>	<i>Poskytovatel</i>	<i>přízn. částka</i>
Mimořádná podpora na dojnice jaro 2016	SZIF	321 136,22
Mimořádná podpora na dojnice podzim 2016	SZIF	239 361,56
jednotná platba na plochu – SAPS	SZIF	3 368 498,54
greening	SZIF	1 847 895,49
ošetřování travních porostů	SZIF	397 842,06
LFA OA	SZIF	340 759,56
LFA OB	SZIF	1 725,15
dotace na pěstování brambor pro výrobu škrobu	SZIF	80 242,98
konzumní brambory	SZIF	113 868,08
krávy s tržní produkcí mléka	SZIF	968 509,97
plodiny vázající dusík	SZIF	109 187,31
welfare zvířat – větší lehací prostor	SZIF	
welfare zvířat – výběh pro suchostojné krávy	SZIF	
národní welfare – zapojení do Q mléko	Mze	2 640,00
národní welfare – diagnostika mastitidy	Mze	39 595,00
národní welfare – snížení tepelného stresu	Mze	178 497,00
národní welfare – zlepšení stájového prostředí	Mze	72 751,00
kontrola užitkovosti	MZe	54 850,40
podpora pojištění – zvířata	PGRLF	20 954,00
podpora pojištění – plodiny speciální	PGRLF	16 795,00
podpora pojištění – plodiny ostatní	PGRLF	95 767,47
PVP přežvýkavci	SZIF	40 735,80
PVP škrob	SZIF	35 321,50
PVP zemědělská půda	SZIF	173 218,26
dotace sucho – kukuřice	MZe	338 486,00
dotace sucho – TTP	MZe	91 577,00
sadba konzumních brambor	MZe	177 000,00
dotace na opravu špýcharu	MZe	654 631,00
kompence finanční kázně za 2015	SZIF	88 441,37
Celkem		9 870 287,72

V roce 2016 podnik měl největší příjmy z dotací ve sledovaném období (od roku 2014). Čerpané dotace dosáhly výše 9 870 287 Kč (tab. 3.). Výsledkem hospodaření za tento rok byl zisk 3 674 000 Kč podle výkazu zisku a ztráty (příloha č. 3). Bez příjmů z dotací by tedy opět vykazoval ztrátu 6 196 287 Kč. Celkové výnosy v tomto roce 65 469 000 Kč. V tomto roce příjmy z dotací činily 15 % celkových výnosů.

Tab. 4. Čerpané dotace v roce 2017.

<i>Předmět dotace</i>	<i>Poskytovatel</i>	<i>přízn. částka</i>
jednotná platba na plochu – SAPS	SZIF	3 189 935,96
greening	SZIF	1 749 912,22
ošetřování travních porostů	SZIF	395 562,11
LFA OA	SZIF	339 381,83
LFA OB	SZIF	1 755,83
dotace na pěstování brambor pro výrobu škrobu	SZIF	67 761,43
konzumní brambory	SZIF	115 408,26
krávy s tržní produkcí mléka	SZIF	928 674,11
plodiny vázající dusík	SZIF	71 610,31
národní welfare – zapojení do Q mléko 19.A	Mze	34 400,00
národní welfare – temperace vody 20.A.a	Mze	51 802,00
národní welfare – diagnostika mastitidy 20.A.b	Mze	92 778,00
národní welfare – ošetření končetin 20.A.d	Mze	35 749,00
kontrola užitkovosti	MZe	53 433,60
podpora pojištění – zvířata	PGRLF	24 906,00
podpora pojištění – plodiny speciální	PGRLF	12 553,00
podpora pojištění – plodiny ostatní	PGRLF	78 473,00
PVP přežvýkavci	SZIF	36 572,55
PVP škrob	SZIF	31 567,71
PVP zemědělská půda	SZIF	152 478,69
sadba konzumních brambor	MZe	183 750,00
kompence finanční kázně za 2016	SZIF	90 736,49
Celkem		7 739 202,10

V tomto roce příjmy z dotací činily 7 739 202 Kč (tab. 4.). V roce 2017 podnik vykázal zisk 3 666 000 Kč podle výkazu zisku a ztráty (příloha č. 4). Bez dotací by za toto období musela ZAS Lípa vykázat ztrátu 4 073 202 Kč. Celkové výnosy v roce 2017 byly 60 855 000 Kč, takže v tomto roce příjmy z dotací představovaly 12,7 % celkových výnosů.

Dotace v celkových výnosech podniku ZAS Lípa představovaly ve sledovaném období 12-15 %. Z toho vyplývá, že pro podnik mají veliký význam. Jak dokazují jednoduché výpočty, pokud by finanční zdroje z dotací byly náhle odříznuty, podnik by se okamžitě z podniku, který vykazuje každoročně zisky, proměnil v podnik, který by vykazoval ztrátu v řádech milionů korun.

Dále jsem s ekonomem Ing. Pavlem Farkou pokračoval ve volném rozhovoru. Dospěl jsem k závěru, že podnik dotace využívá efektivně. Ekonom Ing. Farka mi sdělil, že se ZAS Lípa snaží žádat o všechny druhy dotací, u kterých je schopna splnit podmínky. Pokud na dotační programy podnik nedosáhne pouze kvůli malíčkostem, situaci se vedení snaží změnit, aby se v následujícím období minimálně pokusil podmínky splnit.

Se zástupci podniku jsem dále hovořil o tom, zda si myslí, jestli dotace mají větší šanci získat velké podniky, či malí zemědělstí podnikatelé. Ing. Farka se k tomu vyjádřil, že podle něho v současné době, i když většina dotačních programů EU je zacíleno na malé zemědělské podnikatele (tzv. rodinné farmy), mají větší šanci více dotací získat velké podniky. Podle jeho názoru je hlavním důvodem to, že ve velkém podniku jsou přímo zaměstnanci, kteří mají problematiku dotací na starosti a mohou se tomu tak věnovat na plno.

Z celého výzkumu tedy vyplynulo, že dotace jsou pro podniky v regionu Havlíčkovobrodsko velice důležité. Ing. Farka dodal, že v současné době musí veškeré zemědělské podniky dotace využívat a dopředu uvažovat do kterých programů se zařadit a vůbec o ně žádat. Žádost o dotace je totiž podle jeho slov velmi náročná na administrativu a v podstatě postrádá smysl vypracovávat žádost na dotační tituly, o kterých je už dopředu známo, že na ně podnik nedosáhne.

6 Diskuze

Dotace do zemědělství jsou poskytovány hned z několika důvodů. Hlavním důvodem je to, že zemědělství je velice specifickým odvětvím hospodářství. V tom se lze ztotožnit s Neumannem (2004), který uvádí specifika tohoto hospodářského odvětví. Úkolem zemědělství v současné době není jenom zajištění potravin pro obyvatelstvo, ale také péče o životní prostředí a minimálně udržení, či zlepšení jeho stavu, toto uvádí ve své studii i Milenov et al. (2014). V praktické části práce bylo zjištěno, že právě zemědělské dotace mají velký vliv na plnění vedlejších cílů zemědělství, které stanovuje SZP. Dotace v zemědělství získávají na významu pro hospodaření zemědělských podniků. Vše je propojeno v „kruh“. Zemědělci musí plnit podmínky legislativy EU a k tomu, aby podmínky plnili, potřebují příjmy z dotací. Pokud by právní předpisy neplnili, bylo by to pro spoustu podniků likvidační.

Situace v zemědělství v České republice zaznamenala zlepšení po vstupu do EU, což potvrdily rozhovory s představiteli vzorového podniku, především kvůli možnosti zemědělců čerpat nemalé finanční prostředky z fondů EU, to píše ve své knize i Michalčáková (2015). Pro posouzení významu dotací v zemědělství v daném regionu bylo také provedeno dotazníkové šetření. Respondenti zajímající se o problematiku dotací odpovídali, že dotace považují za významné, či velmi významné. Většina respondentů se v dotazníku ztotožnila s možností, že v regionu Havlíčkobrodsko po vstupu do EU v zemědělství zaznamenali rozvoj. Velký význam dotací pro podniky potvrzují ve svém článku i Bureau et Mahé (2015).

Podle mého názoru jsou dotace do zemědělství tolik důležité, kvůli zajištění udržení nebo zlepšení kvality životního prostředí a péče o přírodu a krajinu. To uvádí i Rektořík (2009). Prvotním cílem je však zajištění lepší životní úrovně zemědělců a v návaznosti na to právě zmíněnou udržitelnost kvality životního prostředí.

Michalčáková (2015) uvádí, že dotace do zemědělství z EU by měly zajistit potravinovou bezpečnost a menší závislost daného státu na dovozu. Dle mého názoru tomu tak v současné době není, v rozhovoru s představiteli vzorového podniku jsem zjistil, že podnik vykazuje pouze průměrný zisk, a to při započtení finančních dotací. Pokud by však byl tento přísun náhle odříznut, nebo jenom snížen, zisk podniku by se ihned změnil ve ztrátu v řádu milionů korun a podnik by byl dříve nebo později nucen svou činnost ukončit.

Z rozhovorů s představiteli ZAS Lípa vyplynulo, že vstup do EU v českém zemědělství způsobil i výrazný rozvoj technologií a díky zlepšení ekonomické situace podniků byl umožněn i nákup nové techniky. Před vstupem České republiky do EU byla v českém zemědělství používána zastaralá technika, stejný názor na věc má i Vošta (2010). Vedení

podniku ZAS Lípa zmínilo i velký význam přímých plateb, které začaly podniky po vstupu do EU čerpat. Stejnou věc uvádí i Michalčáková (2015).

V analýze ekonomické situace vzorového podniku, jsem zjistil, že průměrné zisky podniku se ve sledovaném období (od 2014) pohybují mezi třemi a čtyřmi miliony korun. S výjimkou roku 2014. Svoboda a Novotná (2014) uvádějí, že průměrný roční zisk podniku v České republice je 3,2 milionu korun. Je to tedy další věc, ve které se můj výzkum shodl s odbornou literaturou.

Zastávám názor, že dotace do zemědělství mají výrazný vliv i na cenu potravin. Myslím si také, že ovlivňují i jejich kvalitu. Mají na to vliv i cíle SZP, které mají za úkol chránit životní prostředí. Díky nim není například používáno tolik pesticidů, a tak zemědělství produkuje kvalitnější produkty. Zemědělci jsou také tolik na dotacích závislí kvůli tomu, že čeští zákazníci ještě pořád upřednostňují cenu před kvalitou. Obchodní řetězce, které jsou dominantní v obchodu s potravinami tak tlačí stále ceny dolů a zemědělci jsou tak znevýhodněni. Ve volném rozhovoru si také ing. Farka stěžoval na tzv. zpětné stanovení ceny mléka. Jde o to, že mlékárna mléko odveze a cenu stanovuje třeba 6 týdnů po odvozu a až podle toho jak se jí podaří s mlékem dále obchodovat, určí přesnou cenu. Výdělek z přímého prodeje je tedy pro zemědělce nejistý. Příjmy z dotací jsou pro zemědělce jisté, pokud jsou si jisti, že splňují všechny podmínky legislativy. Situace se snad v budoucnosti zlepší, až zákazníci začnou upřednostňovat kvalitu před cenou, jako je tomu ve starých členských státech EU. To však jde ruku v ruce se zvyšováním životní úrovně, která se v české republice bezesporu zvedá.

V problematice poskytování finančních podpor je i nadále určitě pořád co zlepšovat. Podle mého pohledu na věc by šlo především o zjednodušení administrativní stránky. Z polostrukturovaných rozhovorů též vyplynulo, že získání dotace pro podnik není rozhodně jednoduchou záležitostí. Nejde však o nedostatek, který by pro zemědělské subjekty nebyl „zvládnutelný“. Ostatně podniky veškerou administrativu musí zvládnout, protože poskytované dotace jsou velmi důležité pro jejich další fungování.

7 Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřila na dotace do zemědělství a jejich význam a vliv na situaci v zemědělství. V současné době dotace k zemědělství neodmyslitelně patří, což v mnoha částech tato bakalářská práce potvrzuje.

Průzkum veřejnosti prokázal, že si lidé význam dotací v zemědělství plně uvědomují, avšak lidé, kteří se problematice nevěnují aktivně, nemají přehled o podrobnostech týkajících se právě této problematiky. Pokud by veřejnost byla více zasvěcena, určitě by především obyvatelé vesnic více přispívali k rozvoji venkova a pokud by věděli, jak moc jsou dotace důležité pro chod podniku, který udržuje zemědělskou půdu v okolí jejich bydliště, byli by více ohleduplní a nápomocní.

Při analýze ekonomické situace podniku jsem zjistil, že největší částkou v příjmech z dotací jsou přímé platby na plochu, které jsou vypláceny všem zemědělcům. Nadstavbou v příjmech jsou programy, do kterých se podniky zapojují dobrovolně. Zemědělci jsou na příjmech z dotací závislí. Pokud by příjmy z dotací byly náhle odříznuty, podnik by vykazoval ztráty v řádech milionů korun. Lze tedy říct, že dotace do zemědělství (jak státní, tak ty z fondů EU) jsou v současné době velmi významné a na chod zemědělských podniků mají velký vliv.

Doufejme, že se situace v budoucnosti změní, až většina spotřebitelů začne i v České republice upřednostňovat kvalitu před cenou, budou moci zemědělci více hýbat s cenou svých komodit a nebudou tolik nuceni obchodními řetězci tlačit cenu dolů, tak by mohli aspoň částečně přestávat být tolik závislí na dotacích.

8 Seznam literatury

Anania, G., D'Andrea, M. R. P. 2015. The 2013 Reform of the Common Agricultural Policy. In: Swinnen, J. (ed.). The Political Economy of the 2014-2020 Common Agricultural Policy: An Imperfect Storm. Centre for European Policy Studies (CEPS). Brusel. p. 31-86. ISBN: 978-1-78348-484-3.

Baráková, B. 2010. Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku. Technická univerzita v Liberci. Liberec. ISBN 978-80-7372-657-7.

Bašek, V., Divila, E. 2008. Farm structure in the Czech Republic – Today and Tomorrow. In: Czekaj, T., Mirkowska, Z., Sobiejarowska, J. (eds.) Farms in Central and Eastern Europe – Today and Tomorrow. Research in Agricultural and Applied Economics. p. 52-64. ISBN 978-83-60798-72-0.

Boháčková, I., Antoušková, M., Brožová, I., Červená, G., Hudečková, H., Lošťák, M., Malá, Z., Tomšík, K. 2011. Finanční podpora zemědělství a regionálního rozvoje – vybrané aspekty. Powerprint. Praha. 126 s. ISBN: 978-8087415320

Bojnec, S., Latruffe, L. 2013. Farm size, agricultural subsidies and farm performance in Slovenia. Land Use Policy. 32. 207.

Bureau, J. Ch., Mahé, L. P. 2015. Was the CAP reform a success?. In: Swinnen, J. (ed.) The Political Economy of the 2014-2020 Common Agricultural Policy An Imperfect Storm. p. 87-132. ISBN 978-1-78348-484-3

Burny, P. 2007 History of the Common Agricultural Policy : from the origin to the "mid-term review" in 2003. Czech Presidency at the EU Council-Preparation & Priorities. Prague, 7 p.

Česko. Nařízení vlády č. 50/2015 Sb. o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2015. částka 25.

Český statistický úřad. 2012. Charakteristika okresu Havlíčkův Brod. [online]. [cit. 2018-02-25] Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/xj/charakteristika_okresu_havlickuv_brod>.

Ene, A. S. 2016. Understanding the notion of state aid its correct application. 16 (4). p. 73 – 83.

Fialová, Z. 2018 Fond vydává rozhodnutí na greening a přechodné vnitrostávní podpory. Zemědělec. Praha: Profi Press. 46(1). 14.

Grega, L. 2005. Ekonomická opodstatněnost podpory zemědělství. MZLU. Brno. 50 s. ISBN: 80-7157-829-0.

Janda, K. The Roles of Commercial Credit and Direct Subsidies in Czech Agriculture During Early Transition. München. MPRA paper. 29. 8. 2009. 12. 2. 2013. [16. 4. 2018]. Dostupné z <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/id/eprint/17005>

Kassim, H., Lyons, B., 2013. The New Political Economy of EU State Aid Policy. Journal of Industry, Competition and Trade. 13 (1). p. 1 - 21

Knudsen, A. Ch. L. 2009. Farmers on Welfare. Cornell University Press. Ithaca. 364 s. ISBN 9780801458897.

Kořínková – Seifertová, E., 2004. Rozhovor s Petrem Buchalem, ředitelem PGRLF. [online]. Zemědělec. [cit. 2018-02-17] Dostupné z <<http://zemedelec.cz/rozhovor-s-petrem-buchalem-reditelem-pgrlf/>>.

Křepelka, J. 2012. Po letech útlumu nastává oživení [online]. Zemědělec. [cit. 2018-02-17] Dostupné z <<http://zemedelec.cz/po-letech-utlumu-nastava-oziveni/>>.

Křováček, J. 2016. Nová pravidla agrární politiky v praxi – Greening podmínkou pro čerpání plné možné výše dotací. In: Sborník z konference „Dobrý začátek...jaký konec?“. Praha. s. 61-62. ISBN 978-80-213-2624-8

Matthews, A. 2013. Greening agricultural payments in the EU's Common Agricultural Policy. Ireland. Trinity College Dublin. ISBN 2280-6180.

Metodická podpora regionálního rozvoje. Koncepční nástroje [online]. Regionaldevelopment [cit. 2018-03-17]. Dostupné z <<http://www.regionaldevelopment.cz/index.php/koncept.html>>.

Meyer, C., Matzdorf, B., Müller, K., Schleyer, Ch. 2014. Cross Compliance as payment for public goods? Understanding EU and US agricultural policies. *Ecological Economics*. p. 185-194.

Michalčáková, A., Komínková, M., Farkač, M. 2015. Společná zemědělská politika EU v letech 2014-2020: informační příručka projektu AGRI ČR+. Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK). Praha. 161 s. ISBN 978-80-7325-998-3.

Milenov, P. Vassilev, V., Vassileva, A., Radkov, R., Samoungi, V., Dimitrov, Z., Vichev, N., 2014. Monitoring of the risk of farmland abandonment as an efficient tool to assess the environmental and socio-economic impact of the Common Agriculture Policy. Elsevier. 42.

Ministerstvo zemědělství ČR. Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky [online]. Eagri [cit. 2018-03-15]. Dostupné z <<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvozemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne>>.

Ministerstvo zemědělství ČR. Struktura dotačních zdrojů [online]. Eagri [cit. 2018-03-15]. Dostupné z <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/?fullArticle=1>>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 ze dne 17. prosince 2013 , kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009. Dostupné z <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32013R1307> >

Neumann, P. 2004. Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace. Praha. Oeconomica. ISBN 80-245- 0814-1.

Ostrogonác, I. 2008. Development of the Single Area Payments Scheme in the Visegrad Countries. *Problems of World Agriculture*. 3(18). ISSN 2081-6960.

Plášil, M. 2005. Co znamená pojem Cross-compliance ?. Zemědělec. Praha. Profi Press. 13(33). S. 44.

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond. Historie [online]. PGRLF. [cit. 2018-03-14]. Dostupné z <<https://www.pgrlf.cz/o-spolecnosti/historie/>>.

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond. Náplň činnosti [online]. PGRLF. [cit. 2018-03-14]. Dostupné z <<https://www.pgrlf.cz/o-spolecnosti/napln-cinnosti/>>.

Potužáková, Z. 2010. Vliv Lisabonské strategie na trhy práce. Současná Evropa, Praha. Oeconomica. č. 1. ISSN 1804-1280.

Příbík, O. 2008. Kontroly začnou už napřesrok. [online]. Zemědělec [cit. 2018-03-18]. Dostupné z <<http://zemedelec.cz/kontroly-zacnou-uz-napresrok/>>.

Rektořík, J. 2007 Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru. Express. Praha. 310. ISBN 978-80-86929-293.

Reynolds, R., Sandrey, R. 1990. Farming without subsidies : New Zealand's recent experience. Wellington. New Zealand Ministry of Agriculture and Fisheries. ISBN 0477000185.

Sciskalová, M., Münster, M. 2014. Definition and Characteristics of State Aid. Procedia – Social and Behavioral Sciences. 110. p. 223 – 230.

Segura - Ubierno, A., Koranchelian, T., Mulas – Granados, C. 2008. Reforming Government Subsidies in the New Member States of the European Union. USA: International Monetary Fund, ISBN 1018-5941.

Státní zemědělský intervenční fond. Příručka pro žadatele 2015 [online]. SZIF [cit. 2018-03-15]. Dostupné z <https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fsaps%2Fjz%2Fjz%2F1429629090451.pdf>.

Střeleček, F., Lososová, J., Zdeněk, R. 2009. Vliv dotací na ekonomickou situaci českých zemědělských podniků: vědecká monografie. České Budějovice. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta. ISBN 978-80-7394-174-1.

Svoboda, J., Novotná, M. 2008 Dopad dotační politiky na efektivnost vybraných zemědělských podniků. Agromagazín. 9(12). s. 16-19.

Swinnen, J. 2015. The Political Economy of the 2014-2020 Common Agricultural Policy: Introduction and key conclusions. In: Swinnen, J. (ed.). The Political Economy of the 2014-2020 Common Agricultural Policy: An Imperfect Storm. Centre for European Policy Studies (CEPS). Brusel. p. 1-28. ISBN: 978-1-78348-484-3.

Šrein Z. 1998. Hospodářská politika Evropského společenství . EU Prague. Prague. 180. ISBN 80-7079-543-3.

Vošta, Milan. 2010. Udržitelný rozvoj venkovského prostoru České republiky v kontextu nástrojů Evropské unie. Acta Oeconomica Pragensia. Praha. (5). s. 20-34. ISSN 0572-3043.

Přílohy

Příloha č. 1 – Výkaz zisku a ztráty ZAS Lípa za rok 2014

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

Obchodní firma nebo
jiný název účetní jednotky
Zemědělská akciová společnost Lípa

Ke dni **31.12.2014**
(v tisících Kč)

Minimální závazný
výčet informací
podle vyhlášky č.
500/2002 Sb

Sídlo nebo bydliště účetní jednotky
a místo podnikání liší-li se od bydliště

Účetní jednotka
doručí účetní
závěrku současně s
doručením daňového
příznání za daň z
příjmu 1×
příslušnému fin.
Úřadu

Lípa 5
58257 Lípa u Havlíčkova Brodu

Rok	Měsíc	IČO
2014	12	25251660

Označení a	TEXT b	Číslo řádku c	Skutečnost v účetním období	
			běžném 1	minulém 2
I.	Tržby za prodej zboží	01	0	0
A.	Náklady vynaložené na prodej zboží	02	0	0
+	Obchodní marže (ř. 01 - 02)	03	0	0
II.	Výkony (ř. 05 + 06 + 07)	04	57 524	53 832
II. 1.	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	05	53 594	52 762
II. 2.	Změna stavu zásob vlastní činnosti	06	1 140	-2 330
II. 3.	Aktivace	07	2 790	3 400
B.	Výkonová spotřeba (ř. 09 + 10)	08	35 966	33 188
B. 1.	Spotřeba materiálu a energie	09	28 758	28 005
B. 2.	Služby	10	7 208	5 183
+	Přidaná hodnota (ř. 03 + 04 - 08)	11	21 558	20 644
C.	Osobní náklady	12	15 683	15 508
C. 1.	Mzdové náklady	13	11 285	11 086
C. 2.	Odměny členů orgánů a obchodní korporace	14	120	220
C. 3.	Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	15	3 819	3 747
C. 4.	Sociální náklady	16	459	455
D.	Daně a poplatky	17	499	478
E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	18	7 094	6 894
III.	tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu (ř. 20 + 21)	19	2 963	4 032
III. 1.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	20	724	2 127
III. 2.	Tržby z prodeje materiálu	21	2 239	1 905

F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálů (ř. 23 + 24)	22	2 959	3 250
F. 1	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku	23	1 031	1 692
F. 2	Prodaný materiál	24	1 928	1 558
G.	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období (+/-)	25	0	-197
IV.	Ostatní provozní výnosy	26	8 424	7 533
H.	Ostatní provozní náklady	27	653	787
V.	Převod provozních výnosů	28	0	0
I.	Převod provozních nákladů	29	0	0
*	Provozní výsledek hospodaření [ř. 11-12-17-18+19-22-(+/-25)+26-27+(-28)-(-29)]	30	6 057	5 489

Příloha č. 2 – Výkaz zisku a ztráty ZAS Lípa za rok 2015

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

Obchodní firma nebo
jiný název účetní jednotky
Zemědělská akciová společnost Lípa

Ke dni **31.12.2015**

(v tisících Kč)

Minimální závazný
výčet informací podle
vyhlášky č. 500/2002
Sb

Sídlo nebo bydliště účetní jednotky
a místo podnikání liší-li se od bydliště

Účetní jednotka
doručí účetní závěrku
současně s
doručením daňového
příznání za daň z
příjmu 1×
příslušnému fin.
Úřadu

Lípa 5

58257 Lípa u Havlíč.Brodu

Rok	Měsíc	IČO
2015	12	25251660

Označení a	TEXT b	Číslo řádku c	Skutečnost v účetním období	
			běžném 1	minulém 2
I.	Tržby za prodej zboží	01	0	0
A.	Náklady vynaložené na prodej zboží	02	0	0
+	Obchodní marže (ř. 01 - 02)	03	0	0
II.	Výkony (ř. 05 + 06 + 07)	04	51 691	57 524
II. 1.	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	05	47 800	53 594
II. 2.	Změna stavu zásob vlastní činnosti	06	358	1 140
II. 3.	Aktivace	07	3 533	2 790
B.	Výkonová spotřeba (ř. 09 + 10)	08	36 397	35 966
B. 1.	Spotřeba materiálu a energie	09	28 642	28 762
B. 2.	Služby	10	7 755	7 204
+	Přidaná hodnota (ř. 03 + 04 - 08)	11	15 294	21 558
C.	Osobní náklady	12	14 505	15 683
C. 1.	Mzdové náklady	13	10 446	11 285
C. 2.	Odměny členů orgánů a obchodní korporace	14	120	120
C. 3.	Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	15	3 521	3 819
C. 4.	Sociální náklady	16	418	459
D.	Daně a poplatky	17	385	499
E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	18	7 812	7 094
III.	tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu (ř. 20 + 21)	19	3 195	2 963
III. 1.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	20	1 445	724
III. 2.	Tržby z prodeje materiálu	21	1 750	2 239
F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálů (ř. 23 + 24)	22	2 685	2 959
F. 1	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku	23	1 090	1 031
F. 2	Prodaný materiál	24	1 595	1 928
G.	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období (+/-)	25	85	0

IV.	Ostatní provozní výnosy	26	8 867	8 424
H.	Ostatní provozní náklady	27	721	653
V.	Převod provozních výnosů	28	0	0
I.	Převod provozních nákladů	29	0	0
*	Provozní výsledek hospodaření [ř. 11-12-17-18+19-22-(+/-25)+26-27+(-28)-(-29)]	30	1 163	6 057

Příloha č. 3 – Výkaz zisku a ztráty ZAS Lípa za rok 2016

Označení řádků	Text	Číslo řádku	Běžné účetní období	Minulé účetní období
a	b	c	1	2
V.	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku	035.	2 032	2 523
V.	1. Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku - ovládaná nebo ovládající osoba	036.	2 000	2 500
	2. Ostatní výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku	037.	32	23
H.	Náklady související s ostatním dlouhodobým finančním majetkem	038.	0	0
VI.	Výnosové úroky a podobné výnosy	039.	0	0
VI.	1. Výnosové úroky a podobné výnosy - ovládaná nebo ovládající osoba	040.	0	0
	2. Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	041.	0	0
I.	Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti	042.	0	0
J.	Nákladové úroky a podobné náklady	043.	232	234
J.	1. Nákladové úroky a podobné náklady - ovládaná nebo ovládající osoba	044.	0	0
	2. Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	045.	232	234
VII.	Ostatní finanční výnosy	046.	102	257
K.	Ostatní finanční náklady	047.	88	186
*	Finanční výsledek hospodaření	048.	1 814	2 360
**	Výsledek hospodaření před zdaněním	049.	4 064	3 523
L.	Daň z příjmů	050.	390	204
L.	1. Daň z příjmů splatná	051.	607	233
	2. Daň z příjmů odložená	052.	-217	-29
**	Výsledek hospodaření po zdanění	053.	3 674	3 319
M.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům	054.	0	0
***	Výsledek hospodaření za účetní období	055.	3 674	3 319
*	Čistý obrát za období	056.	65 469	62 642

Příloha č. 4 – Výkaz zisku a ztráty ZAS Lípa za rok 2017

Označení řádků	Text	Číslo řádku	Běžné účetní období	Minulé účetní období
a	b	c	1	2
V.	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku (ř. 36 + 37)	035.	0	0
V.	1. Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku - ovládaná nebo ovládající osoba	036.	0	0
	2. Ostatní výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku	037.	0	0
H.	Náklady související s ostatním dlouhodobým finančním majetkem	038.	0	0
VI.	Výnosové úroky a podobné výnosy (ř. 40 + 41)	039.	1 500	2 032
VI.	1. Výnosové úroky a podobné výnosy - ovládaná nebo ovládající osoba	040.	1 500	2 000
	2. Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	041.	0	32
I.	Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti	042.	0	0
J.	Nákladové úroky a podobné náklady (ř. 44 + 45)	043.	529	232
J.	1. Nákladové úroky a podobné náklady - ovládaná nebo ovládající osoba	044.	0	0
	2. Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	045.	529	232
VII.	Ostatní finanční výnosy	046.	127	102
K.	Ostatní finanční náklady	047.	58	88
*	Finanční výsledek hospodaření (ř. 31 - 34 + 35 - 38 + 39 - 42 - 43 + 46 - 47)	048.	1 040	1 814
**	Výsledek hospodaření před zdaněním (ř. 30 + 48)	049.	4 189	4 064
L.	Daň z příjmů (ř. 51 + 52)	050.	523	390
L.	1. Daň z příjmů splatná	051.	1 002	607
	2. Daň z příjmů odložená	052.	-479	-217
**	Výsledek hospodaření po zdanění (ř. 49 - 50)	053.	3 666	3 674
M.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům	054.	0	0
***	Výsledek hospodaření za účetní období (ř. 53 - 54)	055.	3 666	3 674
*	Čistý obrát za období (ř. I. + II. + III. + IV. + V. + VI. + VII)	056.	60 855	65 469

Seznam příloh:

- Příloha č. 1 – Výkaz zisku a ztráty ZAS Lípa za rok 2014
- Příloha č. 2 – Výkaz zisku a ztráty ZAS Lípa za rok 2015
- Příloha č. 3 – Výkaz zisku a ztráty ZAS Lípa za rok 2016
- Příloha č. 4 – Výkaz zisku a ztráty ZAS Lípa za rok 2017

Seznam obrázků:

- Obr. 1. Vymezení okresu Havlíčkův Brod (zdroj: www.wikipedia.cz).
- Obr. 2. Hranice okresu Havlíčkův Brod (zdroj: www.mapy.cz).
- Obr. 3. Pohlaví respondentů.
- Obr. 4. Vztah respondentů k zemědělství.
- Obr. 5. Názor na systém zemědělských dotací.
- Obr. 6. Zájem o dotace do zemědělství.
- Obr. 7. Cíle dotací do zemědělství.
- Obr. 8. Význam dotací v regionu.
- Obr. 9. Ekonomická stabilita zemědělských podniků v regionu.
- Obr. 10. Situace v zemědělství před a po vstupu ČR do EU.
- Obr. 11. Situace v zemědělství před a po vstupu ČR do EU II.
- Obr. 12. Zneužití dotací do zemědělství v regionu.
- Obr. 13. Náročnost získání dotace.
- Obr. 14. Míra zasvěcení veřejnosti do problematiky.

Seznam tabulek:

- Tab. 1. Čerpané dotace za rok 2014.
- Tab. 2. Čerpané dotace za rok 2015.
- Tab. 3. Čerpané dotace v roce 2016.
- Tab. 4. Čerpané dotace v roce 2017.